

II DEL

I 1937 søgte jeg af forskellige grunde navneforandring til Astrupgaard, bl. a. fordi jeg — manden fra ploven — følte mig underlig rodløs inde på stenbroen med navnet Christensen, der kun sagde noget om min slægt, men ikke noget om min hjemstavn.

Fra det øjeblik, jeg fik navnet Astrupgaard, syntes jeg, jeg kunne træde fastere til, for nu bar jeg jo noget af mit kære hjem — min far I A6 B1 hed Astrup Christensen — og hjemstavn med mig, hvor jeg færdedes.

Jeg mente at have god grund til at tage navnet, for på Astrupgaard i Fæster var min farfar født, og på Astrupgaard i Velling var min mormor født.

Når jeg i sene aften- og nattetimer sad og puslede med de mange navne, der repræsenterer lige så mange skæbner — korte og livslange, tragiske og lykkelige, de fleste dog præsenterende et jævnt og muntært, virksomt liv på jord — *da* stod en bestemt situation fra min barndom ofte levende for mig.

Vi børn gik jævnlig op i farfars stue, hvor vi færdedes stille, da »allefar« næsten altid sad ved sit lille bord ved vinduet og læste, og fordi vi havde stor respekt for ham.

Når jeg *der* gik rundt og så på portrætter af præster og missionærer og på det store billede af Jesus, der står for døren og banker, læggende øret til døren, der — allegorisk*) — kun kan åbnes indefra — *da* følte eller hørte jeg som en underlig susen eller duren i luften, noget lignende, som når man »hører havet bruse« i en konkylië. (Mærkeligt nok hang billedet på en dør, som ikke kunne lukkes op fra farfars stue; at dette forhold forstærkede billedets allegori, tænkte han næppe på).

Det var vel en fysisk foreteelse, men den føltes som en stilhed,

*) sindbilledlig.

der talte, talte om fortid, for bedstefar var jo gammel, og portrætterne var for os børn af gamle mennesker og talte om alvor og højtide, når man så på Jesus-skikkelsen.

Jeg har aldrig kunnet glemme denne talende stilhed, hvor luften var ligesom fortættet levende af fortid, Gud og evighed og syntes at suse af højtide.

Når jeg under samlen af oplysninger kom rundt i sognene, dukkede dette minde også op, når jeg trådte inden for kirkedørene og et øjeblik satte mig i stolene, hvor de gamle af slægten — uden undtagelse — følte sig hjemme, hvor de for en stund glemte dagliglivets besvær og søgte kraft og styrke til de kommende dages kamp ude i livets uro.

Det er vel kort sagt ærbødigheden for de gamle, de henfarne slægter, der manifesterer sig i sådanne øjeblikkes intense stilhed. — Nærmere præciseret: ærbødighed for Mette og Else Jacobsdatters børn, der vist alle var levende med i de grundtvigske, indre missionske og luthersk-missionske vækkelses- og kamp-tider i 60'erne og 70'erne.

Det kendtes på forskellig vis, at de lagde om i deres liv:

Drikkeriet fik knæk i hjemmene, snyderier i kreaturhandel blev for tunge for samvittigheden, ligesom man heller ikke mere »kunne være til«, når man f. eks. som handelsmand havde fået gendarmerne om bag laden og bestukket dem rigeligt, for at de skulle lukke øjnene for vognens indhold.

Og så lader vi slægten træde frem, en for en i al sin brogede mangfoldighed.

Så vidt muligt er alle talt med, selv de spæde, hvis livslys næppe var tændt, før det pustedes ud.

En nøjagtig tælling er umulig, lige så vel som det er umuligt at få helt nøjagtige oplysninger. Og det er komplet u-lad-sig-gørligt at kontrollere alle data ud fra kirkebøgerne. Mange data er rettede i disse halvandet år, og det vil ganske givet blive sådan, at en og anden vil irriteres over fejl i bogen, men jeg har gjort mit bedste og meddelerne ligeledes, så jeg håber, man vil være mere glad end skuffet, når man går bogen igennem.

Navnene har voldt mange vanskeligheder, men de er stavet og skrevet, som de pågældende har opgivet dem. Dog stemmer de i adskillige tilfælde ikke med kirkebøgerne.

Så følger en lille vejledning i at finde ud af bogen.

Slægten deles i 2 grupper:

Gruppe I er Mette Jacobsdatters slægt.

Gruppe II er Else Jacobsdatters slægt.

Gruppe I. Mette Jacobsdatters 5 gifte børn danner slægterne i Hoversig, Hover, i Nørre Søndergaard, Brejning, på Astrupgaard (Søren Astrup), i Abildtrup i Vorgod og i Fyrstenborg i Sædding og er 1. generation med bogstav A2, A3, A4, A5 og A6. A1 døde ung.

Deres børn, ialt 30 er 2. generation med bogstav B, hvor søskendegrupperne bliver søskendebørn.

3. generation er C, hvor søskendegrupperne bliver næstsøskendebørn.

4. generation D.erne er tipsøskendebørn.

5. generation E.erne lægger et tip til, og 6. generation er tip-tipsøskendebørn.

7. generation findes der allerede nogle af.

Gruppe II. Else Jacobsdatters 2 gifte børn med slægterne på Drongstrupgaard og Gaardsviggaard, begge i Sdr. Felding er 1. generation A1 og A2.

Deres børn ialt 14 er 2. generation med bogstav B o. s. v. som under gruppe I.

Hver af de 7 slægters afsnit begynder med et billede af slægtsgården og med lidt af dens historie.

Mærkværdigt nok er der, så vidt jeg kan se, ingen ægteskaber mellem Mettes og Elses efterkommere, til trods for små geografiske afstande. Indenfor Mettes efterkommere er flere tilfælde — og for Elses efterkommere enkelte — hvor slægterne er indgiftet i hverandre, men da henvises begge steder, hvor de forekommer, til ægtefællens bogstav og nummer andetsteds.

Der er kun få forkortelser: f. betyder født, g. betyder gift, d. betyder død, bev. betyder, at navnet er beskyttet ved navnebevilling.

De små karakteristika, af slægtleddene A og B, omfattende ialt 43 familier, er skrevet af børn og børnebørn eller af mig.

Enkelte er der kun lidt om, men det betyder ingenlunde, at deres liv var uden indhold, men de levede beskedent og stilfærdigt, og på dem passede ordet: »Det stille vand har den dybe grund«, og sangen: »Der er nogle, der bestandig går, som de gik kongebud«.

Jeg har ikke på nogen måde foreskrevet eller dikteret indholdet, men da det er de alvorligste begivenheder, der præger sindet dybest, er det naturligt, at meget bliver religiøst præget, som disse generationer også var.

Kun i enkelte tilfælde har jeg fraveget regelen — begrundet — og ladet 3. generation fortælle, men undtagelserne bekræfter jo også regelen.

Måske burde jeg have skrevet karakteristik af alle de hjem, hvor begge ægtefællerne er døde, og måske burde jeg også have prøvet at samle familie- og enkeltbilleder af alle, men det ville være blevet for uensartet af flere grunde, og desuden ville alle have været nødt til selv at bekoste portræt og cliché. Dermed var ideen dømt til fiasko, for alene portrætter og clichéer af generation C ville beløbe sig til 5—6.000 kroner.

Som det nu er, er linien nogenlunde klar, og arbejdet overkomeligt for mig.

Ejendommeligt, næsten betagende, er det at konstatere, at portrætterne og de tilhørende levnedsbeskrivelser stemmer påfaldende overens. Disse gamle satte ikke et »stort Hollywood-smil« på, men var sig selv, når de blöw tawn aw', og derfor er billederne meget talende.

I denne forbindelse vil jeg gerne takke min gode nabo, kunstholog Herluf Lykke, der har fremstillet de fleste af bogens portrætter og gjort et stort og dygtigt arbejde for at få noget ud af de gamle billeder, som mange unge fotografer af i dag vil afvise, fordi der »ikke er penge i dem«.

Jeg kunne ikke have været heldigere, da hr. Lykke netop har som hobby at rekonstruere gamle portrætter og billeder og får fantastisk meget ud af dem.

Tillige vil jeg gerne takke førstelærer S. K. Risbjerg Thomsen II A1 B6 C5 for samling af grupperne B2, B3 og B6 i Drongstrupslægten, som han tillige har skrevet meget interessant om.

Og så skal jeg vist også være en højere taknemmelig for, at en telefonstiver en skøn sommeraften 1955 stod så løs i grøftesiden nær Hover kirke, at den elegant svingede 90° til venstre og placerede sig nydeligt på den anden grøftekant, så jeg med bilen kunne fortsætte over en overkørsel og nogle meter pænt ind i kartoffelrækkerne parallelt med og en meter fra grøftesvolden, der på det sted var halvanden meter høj.

Altsammen, fordi en hveps fløj rundt i vognen.

Knubsene var små. — En brækket tommelfinger gjorde det besværligt at skrive slægtstavler dagen efter, da jeg kom hjem med vognen.

Det kunne let have blevet en dyr bog, og måske var den slet ikke udkommet, hvis telefonarbejderne havde gjort deres arbejde bedre.

Der har været mange små skuffelser og en del bryderier med arbejdet, men opmuntringerne og de manges tak har været en god drivkraft for mig, så jeg har kunnet gøre bogen færdig inden for en rimelig tid, til trods for at slægten tæller 3 gange så mange, som jeg oprindeligt havde antaget.

Bemærkninger til slægtstavlen.

Ved at studere slægtstavlen ser vi, hvordan slægtens tråde spindes, og aner, at der er en sammenhæng i, at Else Jacobsdatter kom til Drongstrupgaard.

Forbindelsen går fra Peder Christensen i Paarup, Assing, over brodersønnen Chr. Andersen og hans broder Jens Andersen på Astrupgaard, igen til hans søn Morten g. m. Kirsten Pedersdatter (Skonning) fra Skarrild Sogn, og selv om der er et spring fra hende på 2 generationer, hvor der ingen forbindelse ses, til Mette Jacobsdatter g. m. Chr. Sørensen, Bukkjær, Assing, og søsteren Else g. m. Niels Knudsen, Drongstrupgaard, Sdr. Felding, er der ingen tvivl om, at der har været ubrudt forbindelse mellem slægterne i Assing og på Astrupgaard lige fra 1634 til 1850. (Se, hvad lærer Risbjerg Thomsen fortæller om Drongstrupslægten).

Med Astrupgaard som centrum er der højst 3 mil at køre til de fjernestboende slægter i Hoversig, Abildtrup og Sdr. Felding.

Derfor var der også i min farfars, Morten Fyrstenborgs I A6 aftægtskontrakt indsat den bestemmelse, at han havde ret til at blive kørt 4 gange årligt til sin familie indtil 3 mil borte. Det passer nemlig nogenlunde med afstanden til ovennævnte slægter.

Slægtens bosteder fra ca. 1630 og til nu ligger overvejende inden for et nærmest ellipseformet område med Hoversig og Arnborg i ellipsens ender og med Videbæk, Abildtrup og Assing på den nordvestlige side og Skarrild, Drongstrup og Gaardsvig i Sdr. Felding, Fastergaard — Astrupgaard — den sidste stræbende ind mod centrum ligesom Videbæk og Assing — Fyrstenborg i Sædding og Søndergaard i Brejning på den sydvestlige side af ellipsen.

Den store akse længde fra Hoversig til Arnborg er ca. 35 km, og den lille akse fra Fyrstenborg eller Fastergaard til Abildtrup 15 km. En anden lille akse kan også lægges fra Gaardsvig til Abildtrup med 17 km.

Det vil sige, at størstedelen af slægten fra Astrupgaard bor på et område — nogle lidt uden for og mange inden for ellipsen — på ca. 4—500 km², væsentligst i sognene Hover, Brejning, Videbæk, Vorgod, Assing, Skarrild, Sdr. Felding, Troldhede, Nr. Vium, Faster og Sædding.

Registrene og kortet viser videre, at Mettes efterkommere mest bosatte sig i den nordligste og største del af ellipsen, der hører til Skovbjerg Bakkeø med sand- og lermuldet jord fra den ældre istids moræner.

Sædding Sogn må være det frugtbareste af nævnte sogne, da en vestjysk rektor over for mig hævdede, at Sædding var Bølling Herreds »smørhul«. Efter forfatteren Salomon Frifelt hører Faster dog også med til »smørhullet«.

Elses efterkommere kom mest til at bo på hedesletten, Paarupsletten, fra istidens smeltevandsaflejringer, på sandet bogstavelig talt. Det er betegnende, at æ så end går igen adskillige gange i registrene.

Tilsyneladende har denne forskel i frugtbarhed til tider grebet drastisk ind i slægtens liv.

Den større frugtbarhed på bakkeøen har nok været medbestemmende i, at Mettes slægt mere blev ved landbruget end Elses, der

Derfor var der også i min farfars, Morten Fyrstenborgs I A6 aftægtskontrakt indsat den bestemmelse, at han havde ret til at blive kørt 4 gange årligt til sin familie indtil 3 mil borte. Det passer nemlig nogenlunde med afstanden til ovennævnte slægter.

Slægtens bosteder fra ca. 1630 og til nu ligger overvejende inden for et nærmest ellipseformet område med Hoversig og Arnborg i ellipsens ender og med Videbæk, Abildtrup og Assing på den nordvestlige side og Skarrild, Drongstrup og Gaardsvig i Sdr. Felding, Fastergaard — Astrupgaard — den sidste stræbende ind mod centrum ligesom Videbæk og Assing — Fyrstenborg i Sædding og Søndergaard i Brejning på den sydvestlige side af ellipsen.

Den store akse længde fra Hoversig til Arnborg er ca. 35 km, og den lille akse fra Fyrstenborg eller Fastergaard til Abildtrup 15 km. En anden lille akse kan også lægges fra Gaardsvig til Abildtrup med 17 km.

Det vil sige, at størstedelen af slægten fra Astrupgaard bor på et område — nogle lidt uden for og mange inden for ellipsen — på ca. 4—500 km², væsentligst i sognene Hover, Brejning, Videbæk, Vorgod, Assing, Skarrild, Sdr. Felding, Trolldhede, Nr. Vium, Fæster og Sædding.

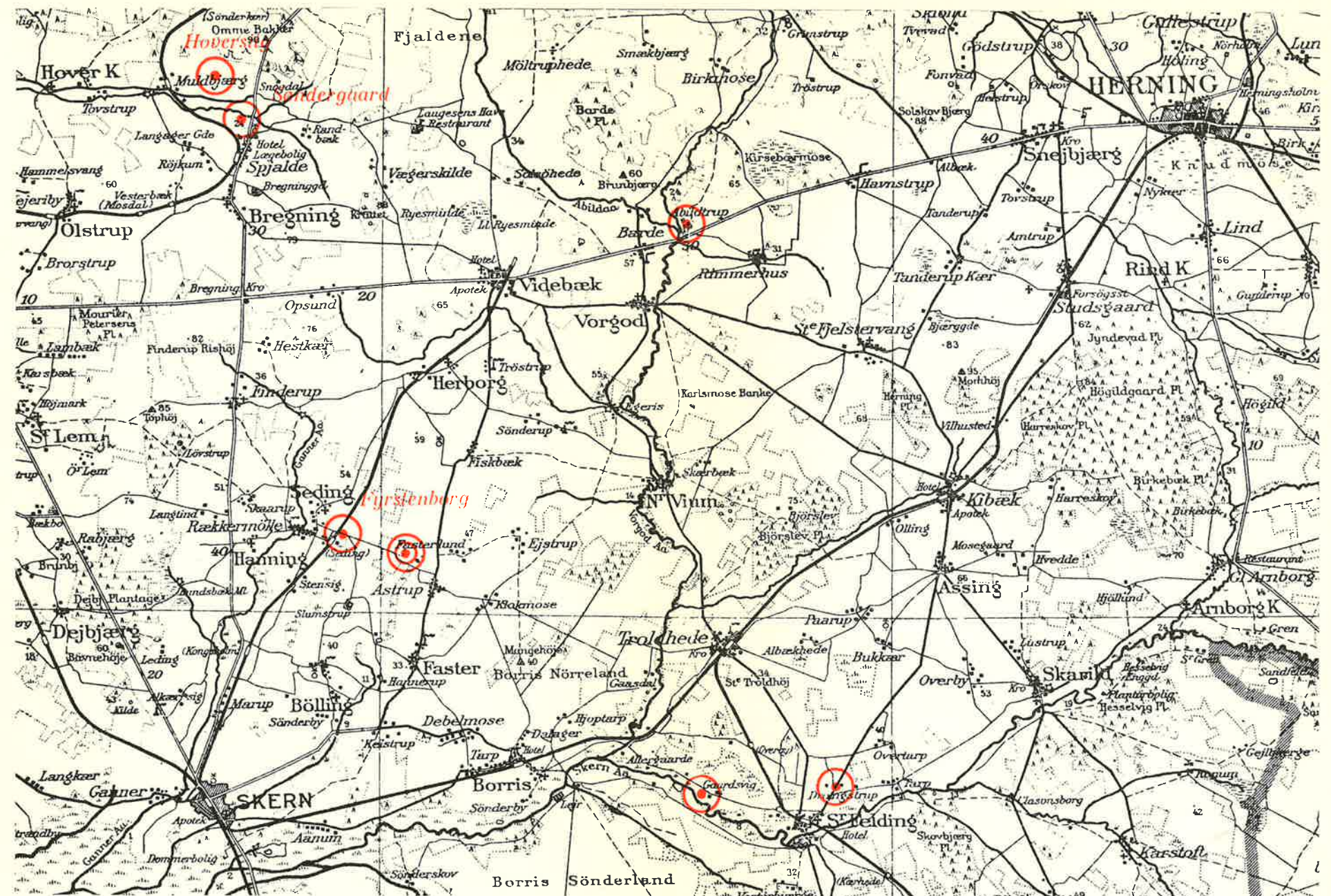
Registrene og kortet viser videre, at Mettes efterkommere mest bosatte sig i den nordligste og største del af ellipsen, der hører til Skovbjerg Bakkeø med sand- og lermuldet jord fra den ældre istids moræner.

Sædding Sogn må være det frugtbareste af nævnte sogne, da en vestjysk rektor over for mig hævdede, at Sædding var Bølling Herreds »smørhul«. Efter forfatteren Salomon Frifelt hører Fæster dog også med til »smørhullet«.

Elses efterkommere kom mest til at bo på hedesletten, Paarup-sletten, fra istidens smeltevandsaflejringer, på sandet bogstavelig talt. Det er betegnende, at æ så'end går igen adskillige gange i registrene.

Tilsyneladende har denne forskel i frugtbarhed til tider grebet drastisk ind i slægtens liv.

Den større frugtbarhed på bakkeøen har nok været medbestemmende i, at Mettes slægt mere blev ved landbruget end Elses, der

på hedeslettens mere karrige jord nødvendigvis måtte blive hårdere ramt af f. eks. tørken 1868, hvor der ikke faldt en dråbe regn fra 1. maj til september*), og hvor den danske husdyrbestand som følge deraf halveredes og blev realiseret med små økonomiske resultater på grund af det store udbud.

De, der havde godt med enge, klarede sig bedst.

Var tørken en katastrofe, var de dårlige landbrugstider omkring 1890 det endnu mere.

Under denne 7—8 årige krise skal $\frac{1}{3}$ af ejendomsbesidderne i det fattige sogn, Sdr. Omme, efter hvilket Sdr. Omme hedesletten har navn, være gået fallit, hvad man godt forstår, når man betænker, at der ikke var hjælpeaktioner af nogen art dengang.

Jordens gavmildhed eller karrighed griber dybt ind i menneskeskæbner. Naturligt, at man bliver ved at elske mulden, når den giver gode gaver, og slet ikke underligt, om nogle bliver træt af kampen med genstridig jord og går over i andet erhverv.

At der også er andre årsager til Elses slægts flugt fra jorden, skal jeg komme tilbage til i bogens slutning.

Hvordan forbindelser førte til ægteskaber, skal man mest gætte sig til.

Slægtsfester, jule- og høstgilder var inden for snævrere kredse, men gav god anledning til at drøfte de unges fremtid.

Kvægmarkederne, der var landmændenes største udenogsns begivenhed, spillede uden tvivl en rolle med hensyn til at knytte bekendtskaber og forbindelser mellem folk på et større område.

Muligt, at markederne derved har været med til at forhindre for meget indgifte inden for nærmeste familie ved at føre frisk blod til.

Dalager Marked i Borris har været afholdt i lange tider og har måske betydet en del i så henseende for slægten.

Ifølge Jens Astrups slægtsbrev besøgte det af Hoversigslægten, og man kan roligt regne med, at det også besøgte af slægten fra næsten alle de nævnte sogne, da de alle var nærmere beliggende end Hover.

*) Det fortælles, at noget af forårskornet først spirede, da regnen kom, og at fuglene begyndte at synge som om foråret.

Abildtrupslægten tog måske til Lund Marked nær Herning, skønt der var længere. Hvor meget markeder betød, ses af udtryk som: »Ses vi ikke før, så ses vi til Lund Marked« og af, at tjene-stefolk ved fæstemål tingede sig fri til Lund Marked, der varede 3 dage. Noget lignende har nok været gældende for Dalager Marked.

Der er ingen tvivl om, at der på markedet drøftedes mere end kreaturer og ejendomshandler. Man spurgte til slægt og venner, og man talte om børnene. Da forældrene i de tider mere end nu bestemte for børnene, var disse også en slags handelsobjekter, hvormed man lavede gode partier, der skulle forøge slægtens velstand og anseelse.

Hvordan bedstefars søster Maren A2 kom til Hoversig ved vi ikke, men Søren Astrups A4 svigermor var søster til Marens mand, Hans Andersen Sig, så det er meget naturligt, at hun kom til at tjene i Ravnsbjerg hos sin tilkommende svigerfar, Anders Hansen, der var gårdejer, kromand (Ravnsbjerg Kro) og sognefoged i Brejning. Da forstår vi også let, hvor nemt Jacob Christensen A3 kunne komme i forbindelse med sin tilkommende kone, Hans Sigs søster, Mette Andersen, så det altså blev til dobbelt svogerskab.

Hvordan det for Karen A5 blev til ægteskab med sognefogeden i Abildtrup, ved heller ingen nulevende; men da han var født i Hover, hvor faderen, der var fra Abildtrup, midlertidigt boede, aner vi en forbindelse.

Havde Jens Abildtrup levet, var det spørgsmål vel klaret ligesom adskillige andre angående Abildtrupslægten.

Min farfar, Morten Fyrstenborg A6, flyttede kun 2 km vest for »hjemmen«. Hvordan han fandt sin hustru fortæller min far om i sine slægtserindringer.

Slægten blev altså spredt. Først Else, der drog til den store Drongstrupgaard på 614 tdr. land, Sdr. Feldings førende gård.

Af søsteren Mettes 5 børn opnåede de 4 også at gøre gode partier og stifte nye hjem i Hover, Brejning, Abildtrup og på Astrupgaard.

(Det er vist rimeligt at slutte, at børnene fra Astrupgaard var ret ansete. En slægtsforsker har skrevet til Anders Hansen Sig,

den nuværende ejer af Hover Sig: Din oldemoder Maren Sig var en driftig kone, hun var fra Astrup i Faster, i denne slægt var der fremdrift. I anden anledning roser han hende og siger: Det er jo et fint skudsmål om (sin) din oldemor).

De tre hjem var langt fra Astrupgaard, så det var ikke let at holde sammen på slægten og at udvikle nogen slægtsfølelse knyttet til Astrupgaard.

25 km synes ikke meget i vor tid, men dengang betød det, at man næppe sås hvert år. I dag med biler og cykler er det noget helt andet.

Jeg håber, at denne bog må bidrage til, at man kommer til at føle mere samhørighed med slægten og får opleve rigdommen derved; en rigdom, som jeg i disse 2 år har fået opleve og nødig ville undvære.

Så vidt jeg kan skønne, er der en anden væsentlig årsag til, at de nystiftede slægter ikke holdt forbindelsen ved lige.

Som nævnt var alle 7 familier af 1. generation vågne mennesker og levende med i den tids åndelige rørelser, hvor meningerne brødes, og hvor det nye liv: grundtvigsk, indremissionsk eller luthersk-missionsk, frisk og levende, dog savnede modenhed til at forstå modparten.

Vi fik retningerne og »båsene«, som dog heldigvis ikke betyder så meget nu, hvor vi af den åndelige situation herhjemme og ude må lære at lade det uvæsentlige ligge og enes om det væsentlige.

Jeg har indtryk af, at der blev skranker imellem familierne, da Hoversig blev grundtvigsk, Søndergaard og Astrupgaard blev luthersk missionsk og Abildtrup og Fyrstenborg indremissionsk. (Det må tjene det grundtvigske liv i Hover til ære, at andet åndeligt liv ikke så godt kan trives der).

Drongstrupslægten var mest indremissionsk. Hoversig og Søndergaard må være kommet meget sammen, da der var dobbelt svogerskab og kun få km mellem gårdene. Slægtsregistre viser det også.

Hoversig og Abildtrup kom måske en del sammen, fordi de to søstre kunne se bort fra de åndelige meningsforskelle under deres samvær, og fordi Jens Abildtrup var født i Hover og havde slægt der.

Et morsomt træk er fortalt mig af Marie Christensen A3 B3 C4

Hover. En sommerdag kørte Hans og Maren Sig til Abildtrup. Det varede ikke længe, før Hans blev søvnig, og Maren sagde da: Læ mæ fo' æ tøm'! Men hun faldt også i søvn under vognens skumplen på de dårlige veje, og begge vågnede først, da hestene af sig selv gik ind i Brejning krostald, hvor de var vant til at »bede«.

For mit eget hjems vedkommende kan jeg huske, at køreturene med bedstefar gik til Abildtrup, hvor jeg var meget optaget af den store gårds herligheder: vandrender for køerne i stalden, springvand i haven og et stort billede af bedstefars søster i »den pæne stue«.

Jeg syntes ligesom de andre, det var helt underligt, at hun så på os, ligemeget hvor vi var i stuen.

Mærkeligt, at dette billede skulle komme inden for væggene her. Nu findes det i bogen.

Marens mand døde i 1872 i fotografiens barndom, hvor mange mennesker kunne være betænkelige ved at lade sig »ta aw«. Af ham er der intet billede.

Altså til trods for, at søsteren var død, gik turen til Abildtrup, og det var tydeligt, at det, der »trak«, var, at familierne havde det samme syn på åndelige ting.

Trods foranstående har jeg dog ikke indtryk af, at »retnin-gerne« satte bitterhed mellem familierne. Således ved jeg, at bedstefar foretog 2—3 dages ture til Hoversig og Søndergaard.

Jeg tror ikke, min far besøgte sine fætre og kusiner i de andre familier med undtagelse af de nærmest boende, til trods for, at de var luthersk missionske, men det var antagelig også, fordi de fleste var meget ældre end han. I min ungdom glattedes skellet dog meget ud mellem I. M. og L. M.

Det er et af mine rigeste minder fra min ungdom, at de få familier af begge retninger i Sædding engang imellem mødtes — også i mit hjem — og lod stridsspørgsmålene ligge og glædede sig inderligt over det, de var enige om.

Jeg kan endnu se disse nidkære og broderkærlige mennesker for mig.

Som registrene skrider frem, vil alene højskolenavnene fortælle, i hvilken retning de 7 slægter er gået, men det vil jeg vende tilbage til i slutningen af bogen.

GRUPPE I

Mette Jacobsdatters slægt

Mette Jacobsdatter, døbt 20.3.1783, d. 25.1.1854; g. 1806 m.

Christen Sørensen, døbt 19.12.1774, d. 19.1.1854. (Se sidst i Jens Abildtrups bog).

Vi ved næsten intet — mærkeligt nok — om disse to. De foregående slægtled på Astrupgaard ved vi meget om, takket være Jens Abildtrup, og de efterfølgende er registreret i denne bog; så det synes, som om der mangler et led i oplysningskæden.

Min fader, Kræ Fyrstenborg A6 B1 omtaler dem slet ikke i sine »slægtsminder«, men det skyldes sikkert, at de var døde en del år, før han blev født.

Det forlyder, at Mette havde et strengt sind. Alt tyder på, at hun har været af typen: dygtig, men skrap.

Mærkeligt er det, om der har været stor forskel på de to søstre, hvoraf Else bliver betegnet som god og from (vist Herrnhut*) og elsket af sine børnebørn. Disse talte om herlige ture til Astrupgaard, men kun de ældste børn har kunnet huske de gamle, så det er muligt, at det var Søren Astrups hjem, der var herligt. Ydre set stod Astrupgaard tilbage for hjemmet i Drongstrup, så det har ikke været den herlighed, der tænkes på.

*) Herrnhuterne = Brødremenigheden. Brødremenigheden begyndte kolonien Herrnhut i Sachsen ca. 1722. Brødremenigheden er et særpræget, selvstændigt kirkesamfund (se Christiansfeld med kirkegården) udbredt i Tyskland, Norden, Holland, England og Amerika. Brødremenigheden levede et stille fromhedsliv, var kendt for sin flid og nøjsomhed — og offer-sind; den har i øjeblikket 14 missionsmarker.

Heldigvis er der opbevaret mindetavler over dem begge, og gennem dem falder der lidt lys over personerne.

En mindetavle er en parallel til de festsange, som man i dag bestiller hos lejlighedsdigtere, når man ikke selv kan »rime« god nok. I en sådan situation giver man oplysninger om eller karakteristik af den, sangen skal handle om, så den bliver personligt præget. Der er kun den forskel, at festsange bliver skrevet før, men mindetavler efter højtideligheden.

Altså indeholder mindetavler nærmest en beskrivelse af den hedengangne, svøbt i gudelig tekst. Mange ældre har temmeligt sikkert tit set sådanne tavler i glas og ramme.

MINDE-TAVLE

over

salig *Christen Sørensen*,

født i Aaret 1774 i Bukkjær i Assing,
død den 19de Januar 1854 i Astrup i Faster,
efterat at have levet heri Verden i 79 Aar.

Til Afsked vi forsamles her
Med Dig — Du Olding fromme!
Til Graven vi dig følge hen,
Hvor ogsaa vi skal komme;
Dog gode Fader! Du os gav
Et Haab, som ei kan svige —
Det Haab at gennem Død og Grav
Vi kaldes til Dit Rige.

Derhen er gaaet en herlig Mand,
Og Mange ham vil savne;
Men han gik til de Frommes Land,
Til Dydens, Fredens Havne.
Sin Mage, sine Børn saa troe,
Saa kjærligt, ømt han ledte,
Han gjerne vilde de skuld' bode
Det Sted, Gud ham beredte.

Han Vennen var en trofast Ven,
Mangt Taare Øiet væder;
Dog vi bør ej misunde den,
Der uforsagt betræder
Den taarnefulde Himmelvei,
Og trygt paa den tør vandre;
Farvel! Dig glemmer vi vist ej,
Gid Gud os hist vil samle!

Hans hulde Mage, Søn kan ei
Til Graven Dig ledsage;
Thi de paa taarnefulde Vei
Henslider deres Dage.
O Fader, ved Din Kjærlighed!
Styrk dem i deres Smerte!
Gyd Naadens milde Balsom ned
I deres sorgfuld Hjerter.

FRED VÆRE MED HANS STØV!

MINDE-TAVLE

over

salig *Mette Jacobsdatter*

født i Aaret 1783 i Astrup i Faster,
død samme sted den 25de Januar 1854,
efterat at have levet heri Verden i 70 Aar.

Atter vi snart her forsamlede ere,
For at sige vort sidste Farvel
Til en Christinde, som nu hos vor Herre
Havner i Himlen, det evige Vel;
Der hun forenes med kjærlige Mage,
Som nys forud for hende er gaaet,
Vel neppe hun troede, at Herren saa fage
Hende hjemkaldte — nu Gudsfred opnaaet!

Inderlig bad hun vor Herre om Hvile;
Thi Alderdoms-Byrden var hende så stor,
Og nu, da hun ene tilbage mon blive
Var Alt hende Nat paa den syndige Jord;
Derfor Algode! Du hende bønhoerte,
Friede hende fra Trængsel og Nød;
Til Englenes mange Tusind' Du førte
Aanden fra Støvet — at skilles Du bød!

Vi Dig lovprise, o kjærlige Fader!
At Du har skjænket de Gamle Din Fred,
Ogsaa vi bede — Du aldrig aflader
Til Din Himmel Du gjør os bereed;
Saa naar fra Verden vi Afsked skal tage,
Vi maatte lande i Evigheds Havn;
Trøste deres børn som her er tilbage
Med dem at forenes i Frelserens Favn.

FRED VÆRE MED HENDES STØV!

Når man læser disse to mindetavler omhyggeligt og eftertænksomt, kan man ikke undgå at se, at Chr. Sørensen har betydet mere end Mette Jacobsdatter.

Det er et overmåde smukt billede, der tegnes af ham, og selv i tavlen over Mette skimtes det i »kærlige mage«.

Uvilkårligt tænker man på smitsom sygdom, når man i 4. vers ser, at hustruen og sønnen (Søren Astrup) ikke kunne være med til begravelsen.

At Mette døde umiddelbart efter sin mand, kan også forklares på anden måde. Hvis det er sandt, at hun havde et strengt sind — og det er det vist — kan man godt forstå, at livet ikke bød på meget mere for hende, når manden, der måske som en anden Moses gennem en kone med skarp tunge var blevet den sagtmodigste af alle mennesker, ikke var mere. Han der kunne bære mere over med hende og holde mere af hende end de andre i huset: sønnen og svigerdatteren, som naturligt følte sig mere knyttet til den milde fader end til hende, hvad hun ikke kunne undgå at mærke.

Men det er også troligt, at hun den sidste tid gennem »alderdoms-byrden« er mildnet i sind og modnet for det evige. Vi ved det ikke, kan kun gisne.

Billedet af hende er uklart; dygtig, men skrap har hun uden tvivl været.

Der har altså været nogen spænding i det hjem med to åbenbare modsætninger, og et sådant hjem kan let give kontrastvirkning i barnesind; negativt kan blive til positivt, og omvendt.

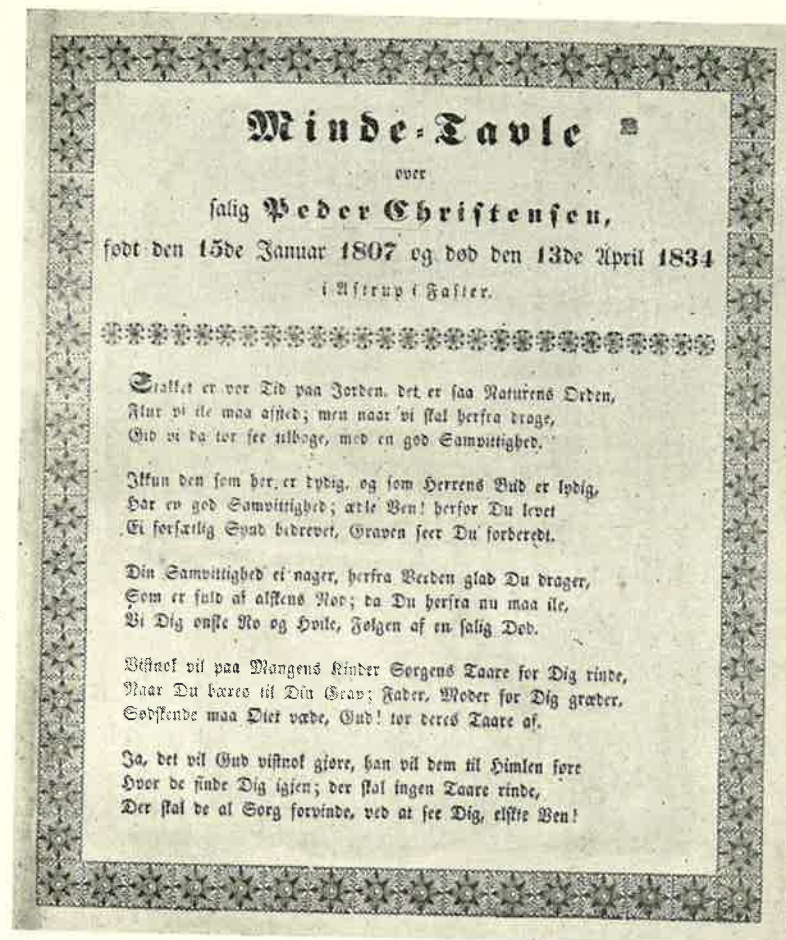
De seks børn, der alle var meget åndelig interesserede, har haft stærke minder hjemmefra. Faderens godhed og fromhed, der stod dobbelt værdifuldt i børnenes erindring, når de sammenlignede forældrene, ansporede naturligt til efterfølgelse. Moderens svaghed har da kun forstærket trangen til at gå i faderens fodspor og måske også i bedsteforældrenes. Jacob Pedersen og Karen Pedersdatter skal nemlig, efter hvad Drongstrupslægten fortæller, have været påvirket af herrnhutisk forkyndelse. I så fald er der faldet en rig arv til Mette og Else, og vi forstår endnu bedre, at deres børn var dybt grebne af åndelige spørgsmål.

Det er værd at lægge mærke til, at børnene var livlige og muntre; der kan ikke være sket nogen skade i barneårene, så trods alt har hjemmet været godt.

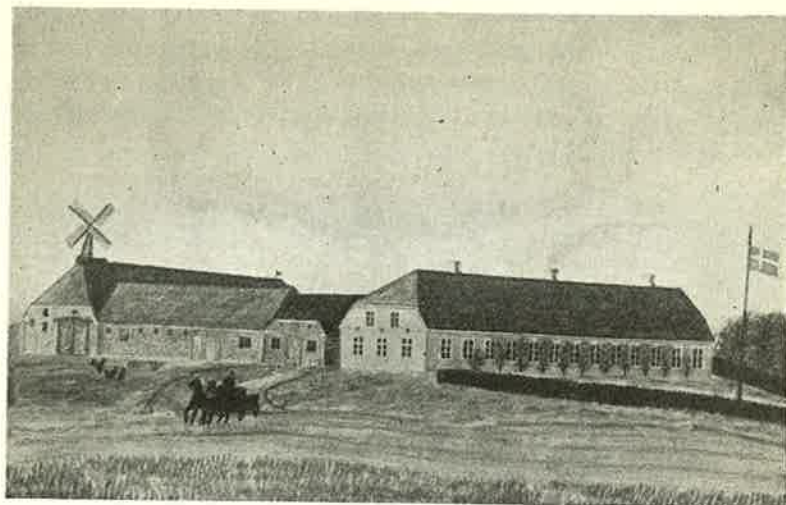
De havde som nævnt seks børn: A1—6.

A1 Peder Christensen f. 15.1.1807, d. 13.4.1834; biskolelærer,

musiker, skrev retsdokumenter for folk. Min fader har fortalt om ham i sine slægtsminder. Det ser ud til, han var en dygtig og praktisk ung mand med gode evner; men om hans personlighed ved vi ikke noget, ud over, hvad vi kan læse mellem linierne i den efterfølgende mindetavle.

Vi får indtryk af en god, ung mand, der har haft høje idealer og bestræbt sig for at leve et fromt liv. Det ser ud til, at han har været forberedt på døden, og at han har fået gjort op i sit liv, så han har kunnet dø frimodig og glad som mange kristne unge har kunnet — og kan den dag i dag.

Hoversig eller Siggården.

Gården var oprindelig ca. 200 tdr. land, deraf ca. halvdelen hede. 20 tdr. land er solgt til fremmede ligesom andre 26 tdr. land, ialt 46 tdr. land. Resten 52 tdr. land blev delt mellem brødrene D2 og D3, Anders og Niels Hansen Sig. Niels fik desuden 36 tdr. agerland, ialt 62 tdr. land, som han byggede Møgelbjerggaard på 1937, nord for den gamle gård. Anders fik fødegården med ca. 92 tdr. land.

Den gamle gård brændte ved kortslutning 6.6.1949. Ved den lejlighed ødelagdes et gammelt sølvbæger fra 1700-tallet med navne på Hans Sig og forfædre, som havde gjort sig fortjent ved opdyrkning af heden.

Jorden er meget bakket, sandmuldet med lerunderlag, med sand- og morlag ind imellem. En del af den første jord, der blev dyrket, har nok været sig, = et lavtliggende, vådt jordstykke, et sted, hvor der i fugtigt vejr står vand. Deraf navnet på gården, der måske for længe siden har ligget lavere end i dag.

Hoversigslægten

A 2 Maren Christensen.

Hans Andersen, g. m. A 2.

A2 Maren Christensen f. 4.9.1810 på Astrupgaard, FASTER, d. 30.5.1885; g. 1834 m.

Hans Andersen f. 24.9.1810 i Ravnsbjerg, d. 16.2.1891; ejede gården Hoversig i Hover; (Søn af Anders Hansen, gårdejer og kromand i Ravnsbjerg, hvor de store kvægdrifter gjorde holdt, da kroen lå ved Holstebro—Skern landevejen, han var tillige sognefoged i Brejning Sogn. Dannebrogsmænd?)

Han var en velstående mand, der havde sat penge i flere store gårde, hvoraf han måtte overtage nogle til sine børn i de dårlige tider for landbruget omkring 1830. I alt fald fik Hans Hoversig 1834, Mette fik Nørre Søndergaard i Brejning 1836, 4 tdr. hartkorn stor. Abelone blev gift ind Borriskrog 1833, 8 tdr. hartkorn stor, og en datter Maren blev gift i Klokemose, FASTER, hvor der var velstand, da datteren derfra blev gift med Søren Christensen A4.

Maren Sig var en lille, trivelig og livlig natur, rask til svar. At hun var dygtig, ved vi fra en slægtsforsker, der skriver til Anders Hansen Sig: »Din oldemoder var en driftig kone, hun var fra Astrup i FASTER; i denne slægt var der fremdrift«.

Der skulle bestilles noget, ja meget, hvad der er fortalt morsomt om. Når sypigerne, der dengang gik fra gård til gård, blev for støjende, åbnede Maren døren og sagde: »Væ stæl', piger, Hans æ o æ lowt«. Der kunne han, medens han arbejdede med korn eller andet, høre, om det blev til noget med syarbejdet.

Der blev passet på, selv om de to havde startet gunstigt. At kårene vedvarende var gode, kan man vel også slutte af det store bryllup, der 1865 holdtes for Dina, der kom til Fastergaard. En nu næsten 100-årig gårdejer var dengang hjorddreng i Hoversig og var meget optaget af det lange vogntog på 30 vogne og to forridere. Det syn glemte han aldrig.

De fem døtre blev alle gift, men forinden har de tit i ungdomstiden været samlet i hjemmet og da været livlige, som deres natur var, og som glade og gode børn er, når de kommer hjem.

Når Hans Sig, der var lidt tung i det, syntes, lystigheden blev for stor, dæmpede han — eller prøvede at dæmpe — dem ned med et godmodigt vrissende: »Flirres — flarres!« (Flirres = flimre, flarres = flagre, føjte om, tilknytning til svirre, urolige flagrende bevægelser, flirende, lærkekvidder. Vi ser de livlige piger for os, og at der er mening i de gamle »Sæjjer«).

Selv på sine gamle dage var han flittig, karte f. eks. uld, som han så kom med til Petrine B3, for at hun skulle spinde garn af det. Når han kom kørende, sagde mor altid: »No ska I væ rolle, for allefar ka et' to'el spettacolo!«

Besøget endte altid med, at det alvorlige kom frem; børnene skulle synge for ham og ofte salmen: »Dig vil jeg elske, du min styrke«, som han holdt særlig meget af.

At hans kristendom var alvorlig, fortælles der også om i Jens Astrups slægtsbrev.

Det er et smukt træk om ham, at han stod tidligt op på højtidsmorgener, satte sig ved bordet og sang af Kingos salmebog, så han vækkede Maren i alkoven derved.

Børnene blev selvfølgelig kristeligt oplærte. Et morsomt træk derom. I soveværelset over fodenden af sengen var der en hylde, hvor den mindste af børnene sov. Når det var lagt til rette til natten, skulle det sige: »I Jesu Kristi navn!« Menin-

A 2 B 1 Dina Hansen.

Niels Boel Madsen, g. m. A 2 B 1.

gen forstod barnet selvfølgelig ikke. Det var mere optaget af, at lyset nu skulle slukkes, og det så skulle være ene i mørket, hvad det ikke holdt af, og så kom det umiddelbart efter de fromme ord: »No kom'r æ bussemand!«

Endnu huskes det som en stor begivenhed, når bedsteforældrene kom, altid havde allemor noget med, små sukkerkringler, kandis eller lignende.

Se ellers Jens Astrups slægtsbrev.

Børn B1—6

B1 Dina Hansen f. 26.6.1836, d. 27.5.1897; elev på Askov H., g. 1865 m.

Niels Boel Madsen f. 1.12.1836, d. 7.11.1910; ejer af fødegården Fastergaard i Faste; (Søn af Mads Madsen, (Bindesbøl) gårdmand i Østerlem 1830—1836, i Bindesbøl i Aadum 1836—1845, derefter ejer af Fastergaard. Døde ved drukning i Borris å). Jens Astrup, Dinas yngste barn, har skrevet smukt om sine forældre og sin mors søskende i følgende slægtsbrev:

Kære slægt!

Da lærer Jens Abildtrup for 3 år siden sendte sin bog ud om Søren Kierkegaards tipoldefader og hans slægt på Astrupgaard,

var en Maren Christensen og hendes søskende nogle af de sidst omtalte.

Maren Christensen blev min bedstemor, og jeg ville derfor gerne, at Abildtrup havde ført bogen videre. Nu er Astrupgaard, Odense, gået i gang med opgaven og har bedt mig som en af Hoversigslægten fortælle noget om denne. Med nogen lyst, men også med nogen betænkelighed forsøger jeg, men hvad jeg skriver her, står for egen regning.

Det kunne være meget interessant at vide lidt om, hvordan det gik til, at Maren Christensen rykkede ind som kone på Hoversig, og om, hvordan forpranget = forhandelen til et giftermål for ca. 120 år siden kunne finde sted mellem to, der dog havde nogle mil imellem sig.

Den unge slægt af i dag, der daglig ser lynfarten på vore asfalterede kørebaner, kan dårligt gøre sig nogen forestilling om, hvor langsomt transport af folk og fæ foregik på den tid, hvor man mest brugte apostlenes heste, og den har slet ingen ide om, hvordan mennesker kunne finde sammen, når de ikke boede dør om dør. Vi ældre kan endda kun svagt mindes køreture fra vore barndomsdage, da vi kørte til slægt og venner langt af by i de høje, stive fjedervogne.

Men alligevel blev der et par af Maren Christensen fra Astrupgaard i Faster og Hans Andersen fra Ravnsbjerg i Brejning. Hoversig blev deres hjem, og af disse to er der blevet en hel folkehær siden, hvor mange, skal vi til at tælle op, når bogen ser dagens lys.

Ja, jeg ved, at Astrupgaards tanke med bogen er, at den ikke blot giver besked om fødselsdata, giftermål, børn og børn fremad igen, men at den bliver en bog, der stikker spaden dybere end til blot registrering af menneskemylderet inden for vor slægt.

Jeg har haft en slægtsbogs tilblivelse på nært hold og ved lidt om, hvad kolossalt arbejde, der er til redaktionen, blot for at få fat på de nøgne tal og data; masser af breve må ud, der må rykkes og rykkes igen, utrætteligt, men jeg ved også, det er allerværst at få bogen stablet på benene, hvis der skal hales noget ud af det, som folk bærer inden for vesten.

Inden for Fastergaardslægten fik vi en bog, der sikkert er et mønsterværk inden for slægtsbøger, men ud over, hvad redak-

tionen bragte, var der kun nogle få linier fra mig og min tid på Fastergaard.

Til erstatning for det savnede har jeg bidraget til en vandre-bog med 6—700 adresser, hvor man skriver løs og bekender kulør. Måske, hvis det lykkes dig, Astrupgaard, at få din bog ud og godt modtaget, din bog kan få en vandre-bog i sit kølvand.

Kære slægt, hvad ved så jeg? Gamle allefar og allemor i Hoversig døde kort efter, at jeg var startet her i livet, og min mor måtte også bort, før jeg nåede spørgealderen for svundne slægters liv, for hvor er det i grunden mærkeligt, at de mange af os skal være op ved det såkaldte støvets år, før vi med lyst og interesse går med til at forske tidligere slægters liv og færden.

Husk dette, I unge inden for slægten, spørg de gamle ud om fortids slægt, mens I har dem — de gamle er som regel villige — notér ned, så I kan fortælle videre, når I engang har en yngre slægt omkring jer.

Ja, bedstefar, du skulle ha' ført dagbog, gamle, sådan nu og da i en stille stund skrevet noget ned, når livet bar med, men også, når ploven trak sine besværlige furer.

Om det var alle på din tid beskåret at kunne føre en egenhændig pen, ved jeg ikke, men din håndskrift er helt på højde med håndskrift i dag, og tak for følgende linier i en gammel andagts-bog:

Denne bog tilhører Hans Andersen og Maren Christensen og er os foræret af pastor Helveg, Velling, på vores guldbryllupsdag 12. oktober 1884 i en alder af 74 år gammel, 20 dages forskel på vor alder.

At de gamle har været glade for denne præstelige opmærksomhed er givet. Gaven skulle derfor skrives ned og bedstefar føjede til:

Vi bede dig, søde Herre Jesus Christ, du giver os den at lære og at forstå, at vi himmerige kunne vinde og nå. Ja, Gud, hør det for Jesu navns skyld. Amen!

Muldbjerg Siig, d. 20. okt. 1884,

Hans Andersen Siig.

Af denne bog kan vi helt sikkert dømme, at der har været et åndeligt fællesskab mellem den Velling præst og Hoversiig; men også, at de på en anden måde havde stået hinanden nær. Livet mellem de to gamle i Hoversiig kan ikke have været helt til roterne, når en guldbryllupsdag kunne rygtes fra Hover til Velling.

Det samlede billede og indtryk er blevet, at Hoversiig har været rammen om åndeligt og folkeligt liv i gamle dage. Der fortælles om sommermøder i haven med præsterne Balslev, Dejbjerg og Helveg, Velling som talere, om morgenandagt med salmesang. Andagtsbogen fortæller også sit, to af døtrene kom på Askov Højskole, endda to gange, sønnen Anders på landbrugsskole. At børnene fik noget ud af deres skoleophold, har jeg fået bekræftet ved at samtale med mine to mostre. Endog 50 år efter kom det frem gang på gang, at de havde fået præg, der holdt livet ud.

Alle fortællere er enige om, at vore bedsteforældre var meget forskellige. Bedstemoder hørte nok til den runde type, var optimistisk, lysseeren, der tålte og gouterede en spøg. En nulevende 99-årig, der har tjent i Hoversiig, fortæller om hendes ualmindelige godhed og omsorg for hjemmets tjenestefolk.

Bedstefar var sikkert den mere indadvendte, lidt mørk, måske, i sin væremåde, grublende, den altid alvorlige, hvad de bønlig linier i andagtsbogen siger os. Han tænkte på mere end på dagen og dens øjeblikkelige krav.

Mærkeligt, hvor ofte man i ægteskaber ser meget forskellige temperamenter vandre side om side, men alligevel lære kunsten at omgås hinanden på en god måde. Grundtonen, den lyse eller mørke, holder sig nok livet igennem, og netop i kraft af forskellighederne kan der blive en sund balance mellem to ægtefolk, ja, måske kommer den allerstørste velsignelse til huse, hvor kontraster bygger et hjemliv op sammen.

Børnene var også meget forskellige. Mine to mostre, der fik deres virke her i nærheden B5 og B6, kender jeg bedst, og jeg er sikker på, jeg ikke siger for meget om de to, at de kom til at præge Nørsgaard og Marupgaard meget.

Moster i Nørsgaard var lidt stille, når det drejede sig om dagens og tidens spørgsmål, havde nok sin mening, forstod også hjemme at få sin vilje placeret på en virksom måde; hun var en bondekone af den rigtige gode, gamle slags.

Om moster i Marup kunne der spindes en lang ende; hun syntes mig sit hoved højere end alt folket. Hvad var hun ikke mester i, hvad fik hun ikke tryllet frem af den tids første bønderhaver, der almindeligst var små, firkantede kålgårde. Hun var også stærkt præget af åndelige og — dengang uhørt blandt bønderkoner — politiske interesser.

Hun var interesseret i alt, og på besøg i andre hjem ville hun se alt, opleve alt, var på utallige måder enestående.

Så to andre af søskendeflokken. Mette B2, der blev gift så ung og døde knap efter, fortælles der om, at hun skulle have været så ualmindelig smuk.

Om morbror Anders B4 fortælles, at han favnede langt uden for markskellet, en gå-på-mand med mangeartede interesser, en plantnings- og havemand af det helt store format.

Han var en drivende kraft i den tids begyndende foreningsliv, det stærke åndelige præg fra de gamles liv førte han videre, da han rykkede ind for bordenden. Men ikke mange år fik han lov at virke, hans manddomsgerning måtte slutte først i 40-års alderen, mærkeligt nok måtte sønnen Hans Sig C1 også bort i en ret ung alder.

Hvad tør jeg så berette om de to sidste af børneflokkene: moster i Hovergaard B2 og min egen mor? Jo, det ganske sikre, at de i natur og væsen var meget forskellige. Moster Petrine slægtede sikkert sin mor mest på, står for mig som den livlige, altid let smilende.

Å, sikken en herlighed i barneårene, når vi skulle på sommerture til Hover, når fjedervognen med sit fine »røde plyds og blankpolerede læder blev trukket ud af »garagen«. Duften sidder næsten i næsen endnu. Enkelte gange var vognen så toplæsset, at min bror og jeg fik vores plads på hakkelsessækken på vognens bagsmæk. Ja, sikken fest i gaden, når vi efter besøg i Hoversiig ville ind i Hovergårde, hvor der var et par guttermænd på alder med min bror og mig. Ja, i barndommens glans rangerer de ture op ved siden af vestjyske skolebørns københavneretur af i dag.

Siden kom Dalager marked og — så sikkert som amen i kirken — Niels C6 og Peder C7 fra Hovergårde trækkende med to, tre eller flere stude, der skulle omsættes i klingende mønt på Borris marked, som det også hed. Guderne må vide, hvor lang

tid det har taget at få det ofte genstridige studepak slæbt fra Hovergaarde til Fastergaard. Tak, skæbne, at byde drenge i dag slig bedrift. Og sikken en nat efter i gæsteværelset, alle fire i een seng med et hoved i hvert hjørne, benene filtret ind i hinanden; rolig efter dagens strabadser? Nej, om de kunne. Inden vi sov, hjemsøgte vi æbletræet lige uden for vinduerne og »morderne« = gulerødderne i haven.

Men der var hændelser under disse Hover-Faster samvær, som jeg ikke kunne lodde dybden af. Der var politik i luften dengang, og far og Kræ Hansen kunne geråde i frygtelig uenighed. Værst var det da, at morbror, der nok kunne få far til at se rødt, havde været den førende kraft i at få den Stadil degn I. C. Christensen til Ringkøbing-kredsen, og der havde han fået Clausager, en af fars fætre, en højagtet og estimeret gårdmand her fra egen, til at bide i græsset.

Nej, morbror, så hurra senere hen i livet for din gode bror, Ole Christensen, Knud Christensens far. Der var sammenhold og hjerteligt håndtryk mellem Faster og Hover, da han engang i Hover talte mig ud, men på sin venlige og ejegode måde spurgte: Jens Astrup, vil du ikke love mig at blive ved at arbejde for din tanke om en fællespresse, så længe du lever?

Han døde kort efter, men endnu bærer jeg mit håndtryks løfte til ham i mit sind, agter også at holde det, skal I vide, I pressefolk, om I læser dette.

Så mor, min elskede gode mor, du var den ældste af søskendeflokken.

Mon ikke vi er mange, der synes, vi hver især har haft sådan en uendelig ejegod mor?

Bedstemor drog fra Faster til Hover, du kom til at rejse den modsatte vej, kom fra et hjem, hvor to så forskellige havde bygget hjemliv sammen, og du kom ikke mindre til at leve under lige så forskellige kår. Igen synes jeg, det er mærkeligt, at to så store modsætninger skulle finde hinanden og få tro til hinanden.

Mor, det var sikkert noget af bedstefars alvorlige, søgende, grublende sind, du tog med som slægtsarv. (Du står for mig altid så svag af helbred og dog så myreflittig.) Når jeg betragter dit og bedstefars billede sammen, ser jeg tydeligt linien.

Syv børn blev du mor til, hvoraf jeg fik lov til at slippe

med som den sidste, og så mærkeligt formes livsskæbner, at du, som ikke havde mere til husbehov af smil, det lyse sind og god fysik, endda med top på har kunnet skænke mig så meget af disse velsignede livsgoder.

Du skænkede mig mere; du har sikkert den store andel i, at jeg føler trang til ofte at tumle med de store livsproblemer. Ja, mor, med din søgende livsindstilling måtte du høre selv for rigtig at kunne dømme selv.

Derfor var Dina fra Fastergaard altid med til skolemøderne i Tarm, fortælles der, og det var ikke almindeligt, at bønderkoner deltog i sådanne møder.

Men desværre var jeg ikke gammel nok, da du gik bort, til helt ud at forstå dine dybe interesser. Havde jeg blot haft et brev fra dig, skrevet med din egen hånd og ud af dit rige livssyn, men ak, det er med breve som med billeder, de har først rigtig værdi, når der ikke kan tales sammen mere.

Sidder lige og tænker på, at alle vi forældre gjorde rigtigt i over for vore børn i en stille stund da at skrive i det mindste et brev til hvert af dem, forsegle det til gemning i den allernederste skuffe. Det bliver nok fundet, når vi ikke er mere, læst, lagt stille hen igen, læst igen og gemt hen til senere slægter; kort sagt: et åndeligt testamente.

Du kunne ellers nok skrive, fortæller skudsmålsbogen: Ved afholdt skoleprøve d. 18. april 1854 erholdt du følgende:

For kristendomskundskab	mg+
indenadslæsning	ug
skønskrivning	mg
tavleregning	mg
hovedregning	mg+
retskrivning	ug

Videre: Hendes forhold og flid har været rosværdig.

På sogneforstanderskabets vegne,
Thorsted præstegaard.

sign. P. M. Cramer.

På næste side læses om konfirmationsforberedelse, konfirmation og nadver. Præsten attesterer, at du, mor, altid har været en vakker pige, og som vedtegning i kirkebogen bekræftes:

Meget god for både kristendomskundskab,
for flid og skikkelighed.

Hvordan var du som mor? Du skændte ikke, slog ikke os børn. Din stille færd var vist også den bedste opdragelsesmetode.

Jeg ved ikke, om du og far var i nogen kirkelig bås, I propaganderede i hvert fald ikke for nogen retning, men I levede jeres liv sådan, at jeg aldrig har tvivlet på, at jeres kristendom ikke var en skueret, men at I var alvorlige søgende mennesker, der famlede sig frem for at finde et sikkert ståsted for jeres åndelige livssyn og tro.

Det kan være svært at tro, men endnu sværere ikke at tro. Vor åndelige stilling, i hvert fald min, er en stadig bølgende bevægelse, der kan veksle med tvivl, håb, ønske og bøn om at blive vejledet, at blive styrket til at leve sit liv sådan, at det bliver til velsignelse, at man får lykke til at gøre livet rigere for andre. Det første og sidste hænger uvægerligt sammen.

Det sidste, jeg husker, før du drog ud på den sidste rejse, var, at du en søndag formiddag lå i din seng, og min bror og svigerinde kom med deres første barn fra dåben, dit første barnebarn, C1 D1 og lagde ham i dine arme, og du trykkede ham ind til dig og sagde: Gud velsigne dig, min dreng!

Så en dag, måske næste søndag formiddag, var dr. Melchiorsen, Ringkøbing, tilkaldt, og du blev beordret snarest på sygehus.

En arbejdsfjedervogn blev lånt, du blev båret op på den i din seng, som den sidste tren jeg op på bageste vognhjul for at sige farvel til dig. Det blev ikke mange ord, men jeg bærer dem i mit hjertes dyb til min dødsdag: Lille Jens, du vil nok være en rar dreng.

Å, kære lille mor, tilgiv mig, så tit, som det har været svært at leve efter dit sidste ønske, og så tit jeg føler, jeg er faldet.

Så drog de afsted med dig, mor, men sikken en køretur. Imellem Brejning og Røgind kro måtte en af mine søstre gå foran vognen for at samle de største sten af vejen, fordi du ikke kunne holde den forfærdelige rysten ud, ja, forfærdelig sygetransport (30—35 km) af en dødssyg patient, og så er det dog kun ca. 60 år siden.

Om tirsdagen blev du opereret, din kære præst, provst Vilstrup,

Borris, besøgte dig samme dag; torsdag kom der bud, da far og jeg var kommet op til kirken, at du var død, Kristi Himmelfartsdag 1897. Så kom du sidste gang til Fastergaard, men i den hvide kiste; begravelsesdagen stod du i den vestre lo, og Kræ Vester-gaard, din fætter, stod ved kistens ende og talte, men hvad? Å, bare jeg dog vidste.

Så mange slægtsarv vi bærer i os. I to gamle i Hoversiig og mor, I har alle lod og del i mig, og alt, hvad jeg er, er også noget af jer. Så kom **min far med sin rige** slægtsarv ind i billedet, og når jeg ser, hvor **forskellige ophavene** er, kan jeg ikke undre mig over, at 7 søskende **opfører sig** så forskelligt, som her er soleklare beviser for.

Jeg mindes af og til om en stribe af dig, far, men også kun en stribe. Du forsøgte aldrig at rage dig i klammeri med offentligheden. En vise om dig fra din virksomhed i sognerådet siger:

Du brugte sjældent mund og pen,
men du var hele rådets ven.

Ak, sikken en vanartig søn, du har fået, far.

Er det en Søren Kierkegaardsk arv, man slæber rundt med, når man så ofte føler trang til at tale Roma midt imod.

Men nu skal I få den sidste historie.

I går, bag-atte onnen, (middag) var jeg på vej over til mig selv og hørte nok: Hwo hen, bedstefar? Jeg stavrede videre, men den lille lod sig ikke gå på, han kom op på siden af mig med sit hwo hen.

A ska øw'r å skryw te døj, lelle brormand, a ska skryw en lång, lång brøw, å den ska Jensemænd løs', nær han blyw 'r stur'r.

Og så tegnede jeg med min go'pind en stor firkant i vejsandet. Så stu'r æ den brew, bedstefar æ ve å skryw.

Den lille purk sad på sin trehjulede og blev så tankefuld, da bedstefar fortalte: Når Jens bliver stor.

Jeg så ind i et par krystalklare øjne og glædede mig over den lille velformede knold, de lange gule krøller hang så skæj' uden for hans skråtsiddende jockeykasket. Hvad den lille fyr tænkte, ved jeg ikke, men jeg ved noget om, hvad bedstefar tænkte.

Hans tanker løb i lange slægtsbaner: Mon du, lille Jens Astrup Madsen engang bliver manden for bordenden på Faster-

gård? Skal du mon komme til at vandre op og ned på disse agre som slægter før dig? Hvordan vil dit liv blive med hende, som du måske skal leve hjemliv sammen med på Fastergaard?

Ja, hvordan skal det gå dig, min kære lille dreng, og så dukker der en hel skare op, omkring 20 små og store, fra Debelmose, Lånum og Varde og Lisepige fra Virum. De kommer og lister deres hånd i min og siger: Ja, men du er da også vores bedstefar.

Hvor bliver jeg en lille, bitte mand, når jeg i tankerne favner jer alle, som jeg så uendelig gerne ville må få en velsignet fremtid.

I har alle en livsvej foran jer, og nu tænker jeg på Blichers dejlige salme:

Ud går du nu på livets vej,
Brug livet, men misbrug det ej!
I modgangs sky, i medgangs sol
Ej på dig selv, men himlen stol!

Kære alle, jeg fristes slet ikke til formaningstaler over, hvordan I skal bruge livet, men ønsker inderligt, at I må bruge det i fuldeste mål, ønsker jer alle de glæder, I kan tåle, at heldet må følge jer, men ikke så meget, at I bliver overmodige og tror, I kan det hele selv, for så er jeg bange for, at det vil gå nedad. Nej, vær taknemmelig.

Sorgerne, trængslerne og det store besvær, dem ønsker vi langt fra og slet ikke over jer; men det er min tro, at vor kære H. C. Andersen har ret, når han har skrevet omtrent sådan: Kun gennem de største sorger og de største glæder finder menneskene vejen ind til Gud.

Jeg erfarede noget af det dengang, jeg havde hjemliv, og vi to engang ingen hjælp kunne øjne. I, mine børn, husker, hvordan vi havde det på Fastergaard, da mor var den lidende, der ikke kunne få den luft, som nok bliver det sidste, vi kæmper for i vor jordiske tilværelse.

Vi glemmer det aldrig, skam få os, om vi gjorde. Ingen kunne hjælpe lille mor; det vidste hun og sagde det atter og atter. Da var det, jeg tog bedstemors store gamle salmebog på natbordet ved mors seng, gik ind i børnekammeret og lukkede døren efter at have sagt til mor og mig selv: A vil inderlig ønske, når a slår op i salmebogen, at det så må blive en, vi kan blive trøstet af.

Og så, jeg mangler ord for at beskrive, hvad jeg følte, da det blev: O herre, kommer sorgens stund hernede (nr. 521 i den nye salmebog). Læs selv, og I vil forstå, at den gamle salme blev bedstefars kæreste, og I forstår lidt af, hvorfor jeg lod salmebogen blive, da jeg drog af gårde og skrev, at det var mit ønske, at den og Fastergaard måtte høre sammen så længe, slægten og gården hørte hinanden til.

Jeg er så tit blevet mindet om, at slægters liv er som en kæde, led for led, knyttet sammen med blodets bånd, men vi er mere end kød og blod. Vi er også sjæl, og vort livssyn må vi hver især leve os til; det kan ikke arves fuldt påklædt fra dem før os.

Livets skole har for mig været den bedste læremester og opdrager. De lyse og festlige stunder, som jeg har fået i stort mål af, er jeg glad og taknemmelig for, men de mørke stunder er måske dem, jeg har haft allermest brug for.

Jeg citerer et vers efter hukommelsen:

Først når væven er standset,
og skytten holdt op med at slå,
tager Gud tæppet til side,
så vi rigtig kan forstå,
hvorfor de gyldne tråde
såvel som de mørke bånd
var lige nødvendige for mønstret
i Herrens kyndige hånd.

Tit har den tanke strejft mig: Hva' nøt' æ et te? med alt det skriveri, men der er jo arbejde, der ikke kan gøres op i kroner og ører.

Nu har jeg i slægtsbogen på min fars og nu på mors side fået lov til at lukke hjertedøren op for en større kreds, så det kan vist siges, at jeg har opfyldt min skrivepligt, og hvis ikke nuværende bog har fået nok fra min hånd, så er slægten »uremmele«, eller også har jeg ingen evne til at udtrykke mig skriftligt og burde aldrig have lov til at fortælle livshistorie med en pen mere.

Og slut. Jeg hilser dig Hoversig og den øvrige slægt, også dig, min lille ven fra Fastergaardsslægtssten.

Farvel alle og lev vel, kære slægt!

Omkring Fastergaard, juli 1955.

Jens Astrup.

Dinas børn: C 1-7

(Se slægten fra Fastergaard, side 347—352)

C1 Mads Fastergaard Madsen f. 11.2.1867 på Fastergaard, elev på Vejstrup Højskole, siden ejer af en udflyttergård, Nørvang, fra Fastergaard, g. 1896 m. sit næstsøskendebarn Maren Kirstine Pedersen f. 26.7.1863; (Datter af Niels Pedersen, Søndergaard, FASTER, der var med i Fredericiaslaget 6. juli 1849) elev på Rødding Højskole i Cornelius Appels tid, medlem af menighedsrådet i FASTER.

Børn D1—5

D1 Niels Boel Madsen f. 14.4.1897 i FASTER, elev på Ry Højskole, Ladelund Landbrugsskole og Tune Landbrugsskole, var gårdejer i Essenbæk ved Randers, men emigrerede til U.S.A. i 1928 og har siden boet i Chicago med undtagelse af 2 års ophold på en farm i Alabama (se Ladelund Årsskrift 1937); har virket som journalist ved forskellige amerikanske dagblade og magasiner og også leveret bidrag (vederlagsfrit) til den dansk-amerikanske presse i 20 år; deltager i den social-økonomiske debat som taler og skribent; mangeårigt aktivt medlem af Dansk-amerikansk atletikklub i Chicago; har 1947 stiftet et firma til fabrikation af springbrætter for svømmebassiner, g. 1926 m.

Dora Signe Jensen f. 17.4.1898; (Datter af gdr. L. M. Chr. Jensen, Hurup, Thy) på Askov Højskole, var et år i Norge og 1½ i England; (se Thorvald Lodberg: Stamtavle over Bjerreslægten 1948 nr. 607.)

Børn E1—2

E1 Harry Boel Madsen f. 20.2.1928 i Essenbæk; studeret ved universitetet i Illinois 1946, var medlem af universitetets elitehold i svømmesport, livredder ved badeanstalt i Chicago i fire somre; sekondløjtnant ved U. S. Army Engineer's 1947; kom som den yngste amerikanske officer til Korea 1948; kontorist i et forsikringsselskab.

E2 Edgar Bjerre Madsen f. 22.3.1938 i Chicago; på gymnasium, vinder i en konkurrence om salg af varer.

D2 Dina Madsen f. 7.10.1898, d. 11.10.1900.

D3 Niels Peter Søndergaard Madsen f. 4.8.1900 i FASTER; elev på højskole og landbrugsskole; studierejse i England med landbrugsministeriets rejsestipendium 1924; har senere været i Normandiet og ved gartneri i Paris og Versailles; forpagter af fødegården Nørvang i FASTER.

D4 Dina Madsen f. 24.5.1902 i FASTER; g. 1931 m. Niels Andersen Nielsen f. 1.11.1901; (Søn af gdr. Poul Nielsen, Stauning) ejer af Nørregaard i Lønborg.

Børn E1—6

E1 Poul Nielsen f. 18.5.1932; Staby Eftsk., Ladelund Landbr.sk., 9 mdr. kursus, læser til landbrugskandidat fra 1.9.1955.

E2 Signe Nielsen f. 26.8.1933; Staby Eftsk., Ryslinge H., husassistent.

E3 Maren Nielsen f. 28.9.1934; Staby Eftsk., Ryslinge H., husassistent.

E4 Else Nielsen f. 29.11.1936; Staby Eftsk., husassistent.

E5 Mads Fastergaard Nielsen f. 26.4.1938; i realklassen på Tarm gym.

E6 Astrid Nielsen f. 1.8.1940; mellemskoleelev.

D5 Marius Alfred Madsen f. 28.6.1906 i FASTER; elev på højskole og landbrugsskole; et halvt års studierejse i Schweiz; overtog 1946 en parcel fra fødegården Nørvang og oprettede her et gartneri, væsentlig med frugtavl; g. 1946 m.

Maja Kristensen f. 2.6.1921; (Datter af gdr. P. A. Kristensen, Dalager, Borris) elev på højskole og husholdningsskole.

Børn E1—3

E1 Mads Fastergaard f. 4.10.1947; E2 Peter Andreas f. 24.5.1949;

E3 Ole Milther f. 25.12.1950.

C2 Birthe Marie Madsen f. 12.12.1869; g. 1896 m.

Niels Kjær (bevilling til navnet Kjær 15.8.1905) f. 17.6.1870; (Søn af gdr. Niels Sørensen, FASTERKJÆR) ejer af sin fødegård fra 1896 til sin død 16.4.1937.

Børn D1—8

D1 Niels Christian f. og d. 11.8.1897.

D2 Kristian Kjær f. 20.7.1898; ejer fra 1925 en udflyttergård fra fødegården i Fasterkjær; g. 1925 m.
Karen Marie Nielsen f. 17.8.1898; (Datter af lærer Eskild Nielsen, Emborg, Gl. Ry).

Børn E1—5

E1 Poul Eskild Kjær f. 11.6.1926; Ryslinge H., 1 år på Askov H., 4 år på den frie lærerskole i Ollerup, deraf 1 år i praktik på Vestbirk H. og Friskole, fra 1954 lærer ved Koefoeds sk. i København.
E2 Niels Kjær f. 24.11.1928; Vestbirk H., er ungdomsforeningsformand i Faster, landmand.
E3 Gudrun Kjær f. 19.5.1930; Lægård Eftsk., Ryslinge H., husassistent på forsøgsgården ved Ribe.
E4 Aksel Andreas Kjær f. 14.9.1934; Ryslinge H., det sidste halve år af soldatertiden ved brigaden i Tyskland.
E5 Sigurd Marius Kjær f. 28.10.1939; landmand.
D3 Dina Kjær f. 25.10.1900; g. 1926 m.
Niels Jørgensen f. 11.11.1884; (S. af gdr. Kr. Jørgensen, Kellerup ved Ringe) gdr. i Kellerup.

Børn E1—4

E1 Karen Kjær Jørgensen f. 6.4.1928; Vallekilde H., Klejsgaards Husholdningssk., i huset hos lensgrevinde Reventlow, Brahetrolleborg.
E2 Marie Kjær Jørgensen f. 18.7.1930; Vallekilde H., Ubberup Sygeplejesk., elev på Ringe Sygeh., d. 12.10.1951.
E3 Kristen Kjær Jørgensen f. 1.7.1932; Korinth Landbr.sk., landmand.
E4 Martha Kjær Jørgensen f. 28.12.1939; Ringe Eftsk.
D4 Niels Boel Arnold Kjær f. 24.11.1902; medhjælper på sin fødegård.
D5 Theodor Kjær f. 8.3.1904; ejer af fødegården i Fasterkjær, g. 1930 m.
Agnes Sigrid Korsholm f. 24.11.1908; (D. af gmd. Peder Korsholm, Langkjær, Stauning).

Børn E1—5

E1 Niels f. 14.8.1933; Brejning Eftsk., landmand; E2 Ruth Sol-

vejg f. 26.11.1936; Brejning Eftsk., husassistent; E3 Edith f. 12.9.1939, d. 1939; E4 Jens Kristian f. 21.1.1942; E5 Aage Ejvind f. 14.6.1943.

D6 Ida Valborg Kjær f. 20.4.1906; Danebod H., g. 1933 m.

Chr. Peder Jensen f. 27.8.1898; (S. af gdr. Hans Jensen, Sønderby, Stauning) Roskilde H., gdr. i Sønderby, Stauning, formand for skolekommissionen, medlem af sognerådet, i bestyrelsen for mejeriet og foredragsforeningen, samt flere andre bestyrelser.

Børn E1—4

E1 Hans Jensen f. 2.9.1934; Brejning Eftsk., landmand.
E2 Birthe Marie Jensen f. 27.3.1936; Brejning Eftsk., husassistent.
E3 Magda Kjær Jensen f. 6.4.1939; Staby Eftsk.
E4 Harry Niels Kjær Jensen f. 19.7.1944.
D7 Agnes Ingeborg Kjær f. 24.6.1909; g. 1934 m.
Christian Søndergaard (navnet bevilget 1942) f. 16.12.1902; (S. af Peder Søndergaard Pedersen, Mosegaard, Faster) gdr. i Herborg.

Børn E1—5

E1 Johanne Søndergaard f. 5.12.1934; Brejninggaards Eftsk., Ryslinge H.; E2 Birthe Marie f. 20.3.1937; E3 Inga Krista f. 8.9.1939; Brejninggaards Eftsk.; E4 Mary f. 26.10.1941; E5 Peter f. 17.2.1945.
D8 Svend Holger Kjær f. 9.9.1912; gdr. i Fasterkjær, g. 1937 m.
Maren Høj Kjeldsen f. 12.11.1912; (D. af gdr. Jakob Høj Kjeldsen, Sdr. Bork).

Børn E1—3

E1 Niels Jakob f. 7.12.1940; E2 Gunnar f. 10.5.1943; E3 Marie Mathilde f. 3.6.1949.
C3 Hans Siig Arden (bevilling til navnet Arden 1908) f. 8.2.1873 på Fastergaard, d. 5.4.1951; Præliminæreksamen fra Tarm Realsk. 1890, discipel på Kolding Apotek 1890—94, farmaceutisk kandidat 1897, konditioneret på apotekerne i Farsø, Thisted, Falkenberg i Oberschlesien 1902, Olten i Schweiz, Haderslev 1902—08 og Vestervig, bestyrer af Hurup Hjelpeapo-

tek 1908—1918 og apoteker på Trekroner Apotek i Valby siden 1926, har skrevet talrige artikler i de farmaceutiske fagblade og har ved foredrag, pjecer og artikler i dagspressen søgt at skabe forståelse for det daglige apotekerarbejde, medlem af bestyrelsen for forsikringsforeningen for farmaceuter i Danmark, g. 1905 m.

Anna Caroline Margrethe Jensen f. 9.10.1883; (D. af distriktsdyrlæge Hans Jensen, Farsø, Himmerland, og søster til forfatterinden fru Thit Jensen) exam, pharm. 1913.

Børn D1—3

D1 Anna Agda Arden f. 1.1.1907; Cand. pharm. 1931, farmaceut på faderens apotek.

D2 Hans Poul Arden f. 9.5.1909; kioskejer i København, g. 1945 m.

Anna Marie Jensen f. 11.4.1910; (D. af gdr. Simon Jensen, Randers).

D3 Emil Andreas Arden f. 21.4.1919 i Hurup; student 1937, cand. jur. 1944, sekretær i Direktoratet for Fængselsvæsenet, landsretssagfører i Bagsværd, formand for Akademisk Fægteklub 1945—49, idrætsmærket i guld, g. 1944 m.

Ellen Karen Blenda Kirk Nielsen f. 7.10.1919 i Nykøbing F.; (D. af møbelarkitekt Niels Vilhelm Kirk Nielsen, Frederiksberg) student 1938, uddannet som teknisk tegner.

Børn E1—3

E1 Birrethe Anna f. 28.6.1945; E2 Holger f. 9.11.1946; E3 Hans f. 23.5.1955.

C4 Maren Madsen f. 14.8.1875, d. 10.8.1921; g. 1905 m.

Jes Jessen f. 11.8.1880; (S. af gdr. Christen Jessen, Kjelstrup, Faster) Ladelund Landbrugssk., gdr. i Bjerrebogaard i Videbæk 1905—12, i Kjelstrup 1912—30, derefter handelsmand i Ringkøbing.

Børn D1—2

D1 Harald Christen Kjelstrup Jessen f. 9.5.1906; tarmrenser i Skjern 1930—49, tarmhandler i Outrup, Varde, g. 1940 m.

Jenny Lauridsen f. 24.4.1915; (D. af arbmd. Marinus Lauridsen, Outrup).

Barn E1 Ole Flemming Kelstrup f. 1.10.1950.

D2 Dinne Margrethe Kelstrup Jessen f. 28.5.1919; g. 1950 m.

Svend Egon Lyhne Heldgaard f. 23.3.1923; (S. af postbud J. M. Heldgaard, Trolldhede) dimitteret fra Nr. Nisum sem. 1945, fra 1946 lærer i Ringkøbing, K.F.U.M.-spejderleder.

C5 Mette Madsen f. 20.5.1878 på Fastergaard, d. 26.11.1911; Ryslinge H., g. 1905 m.

Gravers Graversen f. 14.12.1878; (S. af gdr. Jens Christian Graversen, Ejstrup, Faster) Frederiksborg H., ejer af Hedegaard, en udflyttergård fra Fastergaard 1905—45, siden boende i Faster gamle mejeriby, kasserer for Faster Andelskasse fra 1919, formand og regnskabsfører for Faster Brugsforening fra 1932.

Børn D1—2

D1 Christian Graversen f. 28.5.1906; lærereksamen fra Gedved Seminarium 1932, lærerkursus i Askov 1933, vinterlærer i Gaasdal Østre Skole, Borris 1932 og 1933, vikar ved skolen i Lunde og Outrup Kommune 1934 og 1935, førstelærer ved Hanning Skole fra 1935, kasserer for Hanning Sogns Sygekasse, bibliotekar for Hanning Sognebibliotek, drev illegal bladvirksomhed i modstandsbevægelsen, g. 1936 m.

Else Margrethe Steffensen f. 25.1.1915; (D. af førstelærer Anders Steffensen, Akkerup Skole, Haarby, Fyn).

Børn E1—7

E1 Gravers Hedegaard Graversen f. 5.3.1937; gymnasieelev i Tarm. E2 Karen Marie f. 11.3.1938; på præliminærkursus E3 Dina Hansgaard f. 22.5.1939; E4 Anna Margrethe f. 23.10.1941; E5 Anders Hansgaard f. 8.11.1943; E6 Holger f. 31.1.1945; E7 Svend Erik f. 10.4.1949.

D2 Niels Boel Graversen f. 12.8.1909; Ryslinge H. og Borris Landbrugssk., siden ejer af fødegården Hedegaard i Faster, g. 1945 m.

Kirsten Marie Mortensen f. 13.9.1920; (D. af gdr. Christian Mortensen, Aaruphøj, Hanning) Rødding H.

Børn E1—2

E1 Maren Marie Hedegaard f. 9.5.1946; E2 Mette Hedegaard f. 4.3.1949.

C6 Peder Astrup Madsen f. 8.6.1881 i Fastergaard; Askov H. og Borris Landbrugssk., et år kontrolassistent, et år forsøgsassistent, et halvt år i Tyskland ved landbrug, ejer af Slumstrup Møllegaard i Sædding 1909—49, derefter boende i FASTER gamle mejeri, medlem af Bølling-Sædding Sogneråd 1921—25, formand for Bølling Andelsmejeri 1929—37, i forskellige andre bestyrelser, g. 1912 m.

Sara Katrine Laurette Nielsen f. 23.2.1882; (D. af rentier Søren Rask N., Varde) Ryslinge H.

Børn D1—3 (D1 og D2 tvillinger)

D1 Niels Boel Madsen f. 1.4.1914; husmand i Sædding, fra 1949 ejer af Slumstrup Møllegaard, g. 1940 m.

Betty Tranberg f. 19.8.1917; (D. af gdr. Niels Laurids Tranberg, Hodde).

Børn E1—3

E1 Peter Astrup Tranberg f. 15.11.1942; E2 Anna Bodil Tranberg f. 31.8.1946; E3 Harald Astrup Tranberg f. 7.7.1951.

D2 Dina Astrup Madsen f. 1.4.1914; g. 1938 m.

Hans Hansen f. 12.2.1911; (S. af rentier R. Hansen, Kvong) gdr. i Højgaard i Sædding, en udflyttergård fra Slumstrup Møllegaard.

Børn E1—5

E1 Birgit Astrup H. f. 13.10.1939; E2 Jørn Astrup H. f. 17.5.1942; E3 Grethe Astrup H. f. 9.9.1944; E4 Edit Astrup H. f. 21.12.1950; E5 Annelise Astrup H. f. 9.10.1953.

D3 Laurids Iver Madsen f. 1.1.1921; realeksamen, boghandler-medhjælper i Vejle, Haderslev, Aalborg, København, et års ophold i Schweiz på stipendium.

C7 Jens Astrup Madsen f. 14.7.1883 på Fastergaard; Frederiksborg H., kontrolassistent, ejer af Fastergaard 1907—42, købte FASTER mejeris gamle bygninger 1943 og drev her fabrikmæssig tørring af rodfrugter og generatorbrænde 1942—45, har haft mange hverv i sognets foreningsliv og været folketingskandidat 1932 og 1935, har siden 1917—18 arbejdet for sine tanker om en fællespresse i stedet for den ensidige partipresse (Ringkøbing Amts Dagblad 10.7.1943), bor i et hus ved siden

af gården, som han afhændede til Svenning 1942, har skrevet slægtsbrevet i bogen om »Slægten fra Fastergaard« og et slægtsbrev i denne bog, g. 1907 m.

Thora Ottilia Hansen f. 10.6.1883, d. 11.2.1938; (D. af mølle-ejer og gdr. Anders Hansen, Slumstrup Mølle, Sædding).

Børn D1—5

D1 Dagny Elisabeth Madsen f. 21.3.1908; Ollerup H. og Borris Husholdningssk., g. 1929 m.

Janus Kjærgaard Søndergaard f. 27.5.1903; Ollerup H. med delingsføreruddannelse og på Borris Landbrugssk., ejer af Vester Kjærgaard, Debelmose, Borris, fra 1929.

Børn E1—6 (E4 og E5 tvillinger)

E1 Mads Søndergaard f. 19.9.1930; Rødding H. og Borris Landbrugssk., gdr. i Norup ved Hadsund, g. 1953 m.

Else Marie Jensen f. 27.5.1931; (D. af gdr. Marius Jensen, Torup, Samsø) Snoghøj Gymnastikhøjsk. 2 vintre, senere lærerinde, 2 vintre i Øster Alling og Assens.

Børn F1 Elna Margrethe f. 2.4.1955.

E2 Jens Astrup Søndergaard f. 10.6.1932; Askov Sløjdsksk., Viborg Gymnastiksk., korporal ved flyvetropperne.

E3 Gunnar Søndergaard f. 2.3.1935; Brejninggaards Eftsk., Viborg Gymnastikskole.

E4+E5 Erling og Rigmor f. 29.10.1939; E6 Niels Jørgen f. 7.5.1947.

D2 Niels Boel Madsen f. 29.12.1910; på landbrugssk., gdr. i Laanum, Smøllerup, g. 1938 m.

Signe Christoffersen f. 21.12.1912; (D. af husmand Christoffer C., Øster Børsting, Smøllerup) på husholdningsskole.

Børn E1—4

E1 Thora Astrup f. 21.6.1938; E2 Karen Astrup f. 5.7.1939;

E3 Gudrun Elisabeth f. 3.10.1941; E4 Erik Astrup f. 26.7.1947.

D3 Anders Hansen Madsen f. 21.3.1912; Vallekilde H., gdr. i Højris ved Varde, g. 1938 m.

Anna Grimstrup f. 3.1.1912; (D. af gdr. Iver Gr., No)

Børn E1—4

E1 Nancy Astrup f. 21.1.1940; E2 Jens Astrup f. 31.12.1942;

E3 Thora Astrup f. 10.6.1944; E4 Poul Astrup f. 28.8.1954.

D4 Svenning Vilhelm Madsen f. 24.7.1913; Staby H. og Borris Landbrugssk., ejer af Fastergaard fra 1942, g. 1942 m. Mariane Aas Jansen f. 6.9.1916; (D. af gdr. Jan Aas J., Stensbo, Faster) Staby og Frederiksborg H.

Børn E1—3

E1 Birgitte f. 7.4.1944; E2 Thora Kristiane f. 4.3.1947; E3 Jens Astrup f. 15.6.1952; (Den lille dreng i slutningen af slægtsbrevet).

D5 Dina Astrup Madsen f. 25.6.1915; statsautoriseret sygeplejerske, g. 1942 på Københavns Rådhus (andet trossyn) m. Carl Oscar Krogh f. 28.9.1913; (S. af Chr. K., Skansen, Randers) grosserer, medindehaver af firmaet Krogh & Larsen, København, bor i Virum.

Barn E1 Anna Elizabeth f. 7.8.1945.

B2 Mette Hansen f. 17.3.1841, d. 9.11.1859; g. 4.10.1857 m. Lavst Andersen, Muldbjerg f. 2.5.1829, d. 14.5.1902; (S. af gdr. Anders Knudsen på Bilring, Brejning, bror til Anders Kirkegaards 1. kone Ane Kathrine Andersen, se Søndergaardssl.) ejer af Østergaard, Muldbjerg, Hover.

Der er intet billede af Mette. Det var i fotografiens barndom. Om hende ved vi kun, at hun var smuk, og at hendes mand skulle have påskyndet giftermål, fordi han var bange for, en anden skulle tage hende fra ham.

Kort før hun døde — 8 dage efter Kirstens fødsel — sagde hun til sin mor: Du vil nok tage dig af min lille pige, når jeg dør. Og det gjorde Maren Sig selvfølgelig. Hun hørte til *der* i sin ungdom og fik senere værelse hos morbror Anders B4, indtil hun rejste til Amerika.

C1 Kirsten Andersen Muldbjerg f. 1.11.1859, d. juni 1935; g. 1886 m. (kaldet Christen Bæk) hed: Jens Christian Nielsen f. 10.2.1864 (died in the fall = efteråret 1922); (S. af husm. Niels Jensen, Ølstrup Bæk) udvandrede til U.S.A. 1889, solgte is om sommeren og brændsel (kul) om vinteren i Cleveland, Ohio.

Børn D1—3

D1 Lavrids Nielsen f. 19.5.1887; kaldet George i U.S.A., d. juli 1929. D2 Anders, gift. D3 Kristian, gift. Alle tre skal have været med i 1. verdenskrig.

A2 B3 Petrine Hansen

Christen Hansen Christensen, g.m. A2 B3

B3 Petrine Hansen f. 15.4.1843, d. 5.6.1919; g. 1866 m.

Chr. Hansen Christensen f. 30.3.1836, d. 2.1.1927; fra Hovergaarde, fik en udflyttergård vest for fødegården, som halvbroderen Ole, der blev far til statsminister Knud Kristensen, fik.

De to halvbrødre var sammen på Askov H., Chr. H. Christensen var i sognerådet nogle år.

Marie Kristensen C4 fortæller: Far var meget politisk interesseret (venstre), hvad vel ikke var blevet mindre efter højskoleopholdet, og han huskede ualmindelig godt. Mor var mere end flittig, stilfærdig og ligevægtig — og en god hustru og mor.

Vi havde den lykke at beholde vore forældre langt op i årene, og der knytter sig mange gode minder til vort hjem:

En juleaften, hvor var den festlig og skøn, når vi alle blev bænket om langbordet. Far sad for bordenden og læste juleevangeliet, som vi vel med årene så omtrent kunne udenad. Så sang vi vore dejlige julesalmer, og da vi alle kunne synge, hjalp vi trolig far, som sang for, mens mor i stille tilfredshed nynnede med og lod hvilen falde på sig, for det var en lang og travl tid med de store forberedelser til julen med slagtning, lysestøbning, vask og bagning, og der skulle bages meget, for at det kunne slå til julen ud.

Selv om hun havde en pige til hjælp, før vi børn kunne hjælpe til, var det dog mor, som skulle ordne det, dog, arbejdet har mor aldrig beklaget sig over.

Efter sangen skulle der spises oksekødssuppe og hvad dertil hører, det var fars livret. Så blev juletræet tændt, og vi sang igen. De sidste år var det en selvfølge med juletræ. Det første juletræ var en hemmelighed, og jeg husker det kun efter, hvad mor har fortalt. — Hvor far havde købt et grantræ aner jeg ikke; dengang var der ikke som nu granskove overalt. — Men far havde da fået fat på et og samlet det hjem en aften og lagt det ude bag laden. Næste morgen var min næstældste bror Hans C2 kommet ud i laden og havde kikket ud af en luge. Han kom farende ind til mor og råbte op om, hvad det dog var for et dyr, som lå derude. Der var nemlig kommet et lag sne, og så kan et grantræ nok komme til at se ud som en større genstand. Far eller karlen fik træet af vejen, så det ikke skulle blive undersøgt tiere. Senere blev det lempet ind, jeg tror i gæsteværelset, hvor mor så, når vi børn var i seng, kunne sætte lys og hænge glimmer på.

Det var en overraskelse så stor, da vi børn kom ind og så de mange lys stråle fra træets grønne top, en juleaften så skøn, og der var endda ingen julenisser med poser fulde af gaver, som børn nu om dage får rigeligt af og måske så meget, at de tager glansen fra selve juletræet; nå, men vi vidste, at mor havde rigeligt med pebernødder, som med lidt mådehold kunne vare julen ud.

Ja, og så den årlige, endda to dages tur over til moster Dina på Fastergaard og moster Mette Marie i Handerup. Så fik vi, så mange som kunne være på vognen, lov at komme med. Det var flere timers kørsel hen ad vejen — vi kan vist ikke sige landevejen, da vejen var alt andet end jævn — men hvor vi nød den køretur.

Far og mor talte hele tiden om alt, hvad vi så — og far kendte hver vej og sti og hver ejendom, vi kom forbi — og om, hvem der boede i dem. Trods det han var tunghør, gik han ikke tung og sløv gennem tilværelsen, men lagde mærke til alt og kunne huske det.

Når vi så ved middagstid kom til Fastergaard og havde spist,

gik vi i haven, hvor moster havde tilhyllet en stikkelsbærbusk, for den måtte ikke røres, før vi kom. Så faldt dækket og sikken en herlighed. Stikkelsbær var nemlig en ukendt vare i Hovergaarde.

Det var småt med penge dengang. Vi fik kun 50 øre til indkøb, når vi skulle til Ringkøbing. Selv som halvvoksne måtte vi gå til mor med vore ønsker. Var de så rimelige, sagde hun det til far, og så fik vi gerne lov, for far gik ud fra, at når mor sagde A, måtte ønskerne være rimelige, og så måtte han sige B.

Han kunne gå med til spøg. En af mine søstre foreslog engang i marken, at de skulle løbe om kap hjem og tilbød ædelmodigt at bære hans træsko; men nej, det kunne han godt selv. Hun blev da også belært om, at han kunne klare det løb, selv med træsko på, og sagde til mor: Få'r ka ændda ræ'nd stærk!

Ja, der er mange minder fra barndomshjemmet, og jeg, som fik lov til at have far og mor til deres sidste time, har flere minder siden, som vidnede om, at de ikke gik tankeløst gennem livet og — trods alt — var glade og tilfredse mennesker.

Børn C1—8

C1 Kristen Kristensen f. 6.9.1869, d. 4.7.1932; Ryslinge H., gymnastiklærer i Hover, leder af skytteforening samme sted, i sogneråd, sognerådsformand i en årrække, folketingsmand i Hurupskredsen, arvede »Hovergaarde«. Han var »lun«. Engang ville pigerne ikke sprede møg. »Det gør heller ikke noget, så kan I bytte med karlene og fylde møg« (på vognen), g. 1899 m.

Anna Næsgaard f. 10.3.1879; fra gården Røjkum, Brejning, Ryslinge H.

Børn D1—4

D1 Nanna Kathrine Kristensen f. 6.9.1900; Ryslinge H., i menighedsrådet i Hover i 2 perioder, g. 1926 m.

Jens Agergaard f. 5.1.1898; (S. af landpost Agergaard i Ramme) i sognerådet i 7 år, sparekassebestyrer i Hover.

Børn E1—6

E1 Kristen Kristensen Agergaard f. 8.2.1927; Brejninggaards Eftsk., Gerlev Gymnastikskole, Rødding H., Lægaards Land-

- brugssk., gymnastiklærer 2 vintre, den ene på Brejningg. Eftsk., læser på Landbohøjskolen til lærer ved landbrugsskoler.
- E2 Knud Agergaard f. 28.3.1928; Brejningg. Eftsk., Ryslinge H., Lægaard Landbrugssk., »landmand med liv og sjæl«.
- E3 Poul Agergaard f. 16.8.1930; Brejningg. Eftsk., Gerlev Idrætssk., Rødding H., gymnastiklærer samme sted, elev på Den frie Lærerskole, Ollerup.
- E4 Oluf Agergaard f. 11.5.1932; Ryslinge H., kommis, uddanner sig til brugsforeningsuddeler.
- E5 Alfred Agergaard f. 22.9.1934; Brejningg. Eftsk., Ryslinge H., landmand.
- E6 Frode Agergaard f. 8.9.1936; Brejningg. Eftsk., landmand.
- D2 Astrid Johanne Kristensen f. 21.7.1903; Ryslinge H., i skolekommissionen i Brejning, g. 1923 m.
Jens Knudsen f. 9.1.1897; (S. af gdr. Knud K., Ølstrup) ejer af Langagergaard i Brejning, i sognerådet, i bankbestyrelsen i Spjald i menighedsrådet.
- Børn E1—5
- E1 Knud Knudsen f. 17.4.1925; Brejningg. Eftsk., Ryslinge H., Lægaard Landbrugssk., landmand.
- E2 Kristen Knudsen f. 25.4.1927; Brejningg. Eftsk., lærereksamen fra Silkeborg Sem. 1951, lærer ved Ansager Centralskole.
- E3 Anna Knudsen f. 20.7.1933; Brejningg. Eftsk., Engelholm H.
- E4 Gunner Knudsen f. 9.1.1936; Brejningg. Eftsk., landmand.
- E5 Sigfred Knudsen f. 17.4.1939; landmand.
- D3 Thorvald Kristensen f. 24.5.1906; Nordborg Slots Eftsk., Ryslinge H., Graasten Landbrugssk., har fødegården »Hovergaarde«, i sognerådet, g. 1932 m.
Dagny Søgaard f. 21.8.1910; (D. af gdr. P. Søgaard, Brejning) Ryslinge H.
- Børn E1—2
- E1 Peter Søgaard f. 22.5.1939; landmand. E2 Anna f. 7.5.1948.
- D4 Kristen Harry Kristensen f. 15.5.1909; Ryslinge H., uddannet som landbrugskonsulent i 1937, kvægavlskonsulent i Thisted, g. 1937 m.
Else Yde f. 23.10.1919; (D. af gdr. Yde, Snedsted).

Børn E1—2

- E1 Grethe f. 4.7.1939; mellemskoleelev. E2 Lis f. 5.1.1945.
- C2 Hans Kristensen f. 26.6.1871, d. okt. 1903; blev mejerist efter lårbensbrud, Dalum Mejeriskole, mejeribestyrer i Gl. Sogn og i Velling.
- C3 Jens Kristensen f. 11.8.1873, d. 27.6.1951; Ryslinge H., ejede Grønbjerggaard i Nr. Omme, i skolekommission, sogneråd og menighedsråd og i bestyrelsen for filial af Landbobanken i Ringkøbing, g. 1901 m. kusine:
Else Kristensen f. 22.4.1879; (D. af gdr. Ole Kristensen, Hovergaarde, Hover) på højskole.

Børn D1—12

- D1 Kristen Hansen Kristensen f. 18.7.1902; Askov Sløjds., Antvorskov H., har gården »Bakkebo« i Opsund, Brejning, g. 1931 m.
Kathrine Nielsen f. 20.4.1906; (D. af husmand og tækkemand Nielsen i Borbjerg, Holstebro).
- Barn E1 Hanne f. 8.9.1949; (adopt.).
- D2 Kirstine Kristensen f. 24.3.1904; Askov Sløjds. og Antvorskov H., g. 1927 m.
Mads Peter Sinkjær f. 21.6.1893; (S. af gdr. Peder Ditlev, Søndergaard i Kodahl pr. Grønbjerg st.) har fødegården, medlem af sogneråd og skolekommission.

Børn E1—14

- E1 Peter Søndergaard f. 16.8.1927; Vallekilde H., forkarl hjemme. E2 Jens f. 20.3.1929; Andelssk. i Middelfart, ekspedient i brugsforening. E3 Maren f. 21.9.1930; Danebod H., husassistent. E4 Else f. 10.9.1931; Danebod H., husassistent. E5 Agnete f. 1.12.1932; Danebod H., husassistent. E6 Gunnar f. 13.10.1934; landmand. E7 Kaj f. 17.12.1936; landmand. E8 Tove f. 1.8.1938; husassistent. E9 Alf f. 30.1.1940; E10 Holger f. 14.11.1942; E11 Selma f. 18.10.1943; E12 Frida f. 10.6.1945; E13 Annelise f. 5.5.1948; E14 f. 23.2.1950.
- D3 Kathrine Kristensen f. 4.12.1905; Rødding H., g. 1934 m.
Svend Østergaard f. 20.10.1906; (S. af sognefoged og gdr. Østergaard i Nr. Omme) Borris Landbrugssk., ejer af Pilgaard i Opsund, Brejning, formand for mejerikredsen i Videbæk.

Børn E1—5

E1 Henning Østergaard f. 28.5.1935; Brejningg. Eftsk., landmand. E2 Edith f. 6.11.1938; E3 Helga f. 18.5.1942; E4 Birthe f. 26.5.1944; E5 Ove f. 28.11.1948.

D4 Sigrid Kristensen f. 27.7.1908; Vallekilde H., g. 1934 m. Martin Jensen f. 8.12.1908; (S. af gdr. H. P. Jensen, Fane-fjord, Møn) vognmand i Strøby Egede pr. Køge.

Børn E1—3

E1 Ole Bjørn Jensen f. 28.9.1934; kolonialkommis. E2 Per Jensen f. 29.4.1938; i glarmesterlære. E3 Svend Jensen f. 1.8.1946.

D5 Ole Kristensen f. 26.5.1909; Vesterlund Eftsk., Ollerup Gymnastikskole, Andelsskolen i Middelfart, brugsforeningsud-deler i Vinding pr. Sørvad, g. 1942 m. Ingrid Larsen f. 13.1.1921; (D. af gdr. Lars Larsen, Hodde, Tistrup).

Barn E1 Ernst Børge Kristensen f. 23.1.1943.

D6 Hans Kristensen f. 14.2.1911; Ryslinge H., Borris Landbrugssk., gdr. i Tiphede, Vildbjerg.

D7 Esther Kristensen f. 11.1.1913; præliminæreksamen, hushold-ningssk., ekspeditrice, g. 1935 m. Emil Gravholt f. 21.6.1909; (S. af sognefoged og gdr. på Ho-strupgaard, Verst, Kolding) præliminæreksamen fra Vestjydske Gymn., Tarm, ejer af fødegården.

Børn E1—3

E1 Ulla f. 4.4.1939; mellemskoleeksamen i Kolding. E2 Hanne f. 13.12.1944; E3 Per f. 22.10.1948.

D8 Agnes Kristensen f. 30.11.1915; Ollerup Gymnastiksk., den lille organisteksamen i Århus 1935, g. 1937 m. Ejnar Østergaard f. 28.7.1911; (broder til D3's mand) Borris Landbrugssk., ejer Lille Hoverdal, Hover.

Børn E1—5

E1 Bent f. 28.5.1940; E2 Else Marie f. 29.10.1942; E3 Anne Grethe f. 3.2.1948; E4 Tage f. 16.4.1949; E5 Margit f. 18.3.1951.

D9 Knud Kristensen f. 25.12.1916; Ollerup Gymnastikhøjsk., Ladelund Landbrugssk., har fødegården Grønbjerggaard.

D10 Ingrid Kristensen f. 20.8.1919; Ollerup Gymnastikhøjsk., ekspeditrice forskellige steder, g. 1947 m. Verner Justesen f. 10.2.1916; (S. af husmand Anders J., Farsø) Andelsskolen i Middelfart, købmand i Randers.

Børn E1—3

E1 Jørgen Just f. 19.8.1948; E2 Else Marie f. 2.8.1951; E3 Jens f. 20.3.1953.

D11 Harald Kristensen f. 30.8.1921; Uldum H., Ladelund Landbrugssk., medhjælper på Grønbjerggaard.

D12 Anna Margrethe Kristensen f. 12.4.1923; Ollerup Gymna-stikhøjsk., Borris Husholdningssk., g. 1951 m. Arne Østergaard f. 20.11.1914; (broder til D3's og D8's mænd) Borris Landbrugssk., har fødegården Kærgaard, Nr. Omme.

Barn E1 Marianne f. 16.12.1952.

C4 Marie Kathrine Kristensen f. 4.10.1875; Ryslinge H., i me-nighedsrådet i Hover i 2 perioder, havde Anneksgården samme sted fra 1912—44, byggede så hus ved Hover Kirke, bor sam-men med broderen C6.

C5 Maren Kristensen f. 3.1.1878; Ryslinge H. 2 gange, g. 1913 m.

Gravers Graversen f. 14.12.1878; (S. af gdr. J. Chr. Graver-sen, Ejstrup, Faster) Frederiksborg H., ejede Hedegaard, en udflyttergård fra Fastergaard, bor nu i Faster gl. mejeriby, kasserer for Faster Andelskasse fra 1919, formand og regn-skabsfører for Faster Brugsforening fra 1932, se B1's datter Mette Madsen C5 (se slægten fra Fastergaard s. 350).

Børn D1—2

D1 Hans Holger Graversen f. 29.8.1915; lærereksamen fra Gjed-ved Sem. 1941, årskursus i fysik og matematik, vinterlærer i Hover i 2 år, lærer ved Randers Realskole fra 1943, nu overlærer, g. 1945 m.

Gyda Jeppesen f. 24.12.1917; (D. af lektor ved katedralskolen i Viborg og forfatter Niels Jepp.) lærerindeeksamen fra Gjed-ved Sem. 1941, lærerinde ved Randers kommunale Skolevæsen siden 1949.

Børn E1—4

E1 Hans Hedegaard f. 2.7.1946; E2 Sven f. 21.1.1948; E3 Karen Hedegaard f. 5.3.1950; E4 Anne Merete Hedegaard f. 1.3.1955.

D2 Mette Elisabeth Graversen f. 14.3.1917; Staby Eftsk., Ryslinge H., g. 1947 m.
Carl Christian Godtfredsen f. 13.5.1902; (S. af gdr. R. Godtfredsen, Gamby, Fyn) Ladelund Landbrugssk., ejer af Jubelholm, Fuglsang, Egtved.

Børn E1—5 (E3 og E4 tvillinger)

E1 Niels Jørgen f. 28.6.1948; E2 Anna Marie f. 22.2.1950; E3 Dagmar Hansgaard f. 15.10.1951; E4 Ejvind f. 15.10.1951; E5 Maren Elsebeth f. 8.1.1953.

C6 Niels Kristensen f. 23.4.1880; Ryslinge H., gymnastikkurser flere steder, gymnastiklærer i en del år, har haft Gadegaard i Hover, bor sammen med C4, er murer nu, g. 1917 m.
Mette Søndergaard Kirkegaard f. 24.7.1894, d. 6.11.1942; (D. af Anders Kirkegaard, Kirkegaard i Hover, se Søndergaardssl. B1 C2) Høng H.

Barn D1 Karen Sofie Kathrine Kristensen f. 29.9.1924; organist fra 15 års alderen ved Hover Kirke, Staby Eftsk., Ry H., Kornmod v. Silkeborg, uddannet massøse = fysioterapeut 1946 (med udmærkelse), ansat på Sygekassernes Klinik, København.

C7 Peter Kristensen f. 6.8.1882; Frederiksborg H., brugsforeningsuddeler i Hover i ca. 40 år, nu regnskabsfører ved samme, bor ved Muldbjerg st., g. 1912 m.
Dorthea Kirstine Kristensen f. 29.6.1889; (Ole Kristensens datter fra Hovergaarde) Ryslinge H.

Børn D1—2

D1 Hans Frederik Kristensen f. 18.7.1917; Staby Eftsk., Andelskolen i Middelfart, brugsforeningsuddeler i Grønbjerg, Nørre Omme.

D2 Poul Henry Kristensen f. 25.3.1920; Staby Eftsk., Vallekilde H., Andelsskolen i Middelfart, brugsforeningsuddeler i Ydby, Thy, og fra 1954 i Tvis, g. 1949 m.
Edel Christensen f. 25.3.1929; (D. af lærer Christensen, Ny Grønbjerg Skole) Brejning Eftsk., Engelsholm H.

Børn E1—2

E1 Elsebeth Abildtrup f. 25.1.1950; Margit Abildtrup f. 12.4.1951.

C8 Else Kristensen f. 30.6.1884; Frederiksborg H., g. 1908 m.

Knud Kristensen f. 26.10.1880; (S. af gdr. Ole Kristensen, Hovergaarde) Frederiksborg H., Askov H., Dalum Landbrugssk., ejer af Biviumgaard, Humlebæk.

Den blå bog:

K1*) Knud Kristensen, fhv. statsminister, f. 26.10.1880 i Hover pr. Ringkøbing, søn af gdr. Ole Kristensen, d. 1936, og hustru Kirstine Knudsen, d. 1936, g. 17.4.1908 m. Else Kristensen, datter af gdr. Christen Hansen Christensen, Hover.

Folketingsmand (venstre) for Randers Amts kreds 1920—29 og 1932—49, medlem af folketingets finansudvalg 1927—29, medlem af overskyldrådet 1927—38, af landsskatteretten 1938—40 og af prisnoteringskomiteen 1939—40; indenrigsminister i ministeriet Stauning 1940, i det første ministerium Buhl maj-novbr. 1942 og i det andet ministerium Buhl i 1943, statsminister 1945—47.

Formand for Venstres Landsorganisation 1941—49 og for Venstres Rigsdagsgruppe 1942—45; stifter af og formand for partiet »De uafhængige 1953«.

Gået af som formand for ovennævnte parti i foråret 1956.

Børn D1—8

D1 Kirstine Kristensen f. 22.7.1913; realeksamen fra Rungsted Statssk., Holte Husholdningssk., adgangseksamen til det farmaceutiske studium fra statens og hovedstadskommunernes kursus, farmaceutisk medhjælpereksamen (exam. pharm), g. 1949 m.

Carl Peter Falk-Munkå f. 18.1.1923; (S. af husmand Thomas Falk, Avernakø) cand. polyt., ingeniør ved laboratoriet for teglværksvarer i Århus, var frihedskæmper.

D2 Kathrine Kristensen f. 13.11.1915; mellemskoleeksamen fra Rungsted Statssk., g. 1937 m.

Knud Arne Find Olsen f. 29.2.1908; (S. af snedkermester Olof Olsen) gået i Frederiksborg Statssk., fabrikant inden for ligkistebranchen i Fredensborg, gruppefører i hjemmeværnet.

*) Kommandør af 1. grad.

Børn E1—2

E1 Annegrete f. 17.8.1943; E2 Asta f. 11.8.1950.

D3 Emma Kristensen f. 7.1.1917; realeksamen på Rungsted Statssk., Danebod H., uddannelse: håndvævning på Teknologisk Institut, g. 1948 m.

Børge Kørner f. 20.2.1912; (S. af kirurgisk instrumentmager Carl Valdemar K., København) student fra Gl. Hellerup Gym., handelsudd. på Translatørskolen, samt den handelsvidenskabelige læreanstalt, er repræsentant.

D4 Ole Kristensen f. 1.3.1918; ejer af Maarbjerregaard, Nakke pr. Nykøbing, g. 1950 m.

Signe Mølgaard f. 8.9.1922 fra Granlygaard, Vonge pr. Vonge.
Barn E1 Knud Erik f. 2.8.1952.

D5 Anna Elisabeth Kristensen f. 18.9.1919; realeksamen 1936, Husassistenternes Fagskole, Ryslinge H., husholdningslærerinde fra Ankerhus 1946, g. 1948 m.

Poul Schou Nielsen f. 10.4.1914; (S. af gdr. Carl Poul N. Gammelgaard, Skårup, Nykøbing S.) ejer af ovennævnte gård.

Børn E1—2

E1 Marianne Schou f. 30.7.1949; E2 Annette Schou f. 5.11.1951.

D6 Kristen Kristensen f. 26.8.1921; Egaa Eftsk., snedkermester i Valby, g. 1943 m.

Vera Jørgensen f. 17.11.1922, d. i jan. 1954 (D. af murer Jørgensen, Torpen, Humlebæk).

Børn E1—3

E1 Else f. 30.8.1943; E2 Jytte f. 24.2.1945; E3 Birgit f. 28.4. 1946.

D7 Hans Kristensen f. 18.7.1923; Egaa Eftsk., Vallekilde H., Korinth Landbrugssk., Askov H., forpagter af Biviumgaard, Torpen, Humlebæk, g. 1950 m.

Else Margrethe Hansen f. 6.5.1927; (D. af gdr. Anders H., Saxegaard, Langeskov) Snoghøj Gymnastikh., Engelsholm H.

Børn E1—2

E1 Elsebeth Gertrud f. 17.6.1951; E2 Hanne-Grethe f. 7.5.1954.

D8 Bertha Marie Kristensen f. 14.3.1926; realeksamen fra Rungsted Realskole, lærerindeeksamen fra N. Zahles Sem. 1947, Askov H., lærerinde fra 1948 i Nykøbing F., g. 1951 m.

Ane Marie Nielsen, g. m. A2 B4

A2 B4 Anders Sig Hansen

Johannes Olesen f. 29.7.1924; (S. af fhv. gdr. K. Olesen, Kjærgaard, Tørring) realeksamen fra Tørring Realskole 1940, lærereksamen fra Jelling Statssem. 1947, lærer i Nykøbing F. fra 1949.

B4 Anders Sig Hansen f. 16.6.1845, d. 29.7.1888; arvede Hover Sig, g. 1873 m.

Ane Marie Nielsen f. 6.7.1844, d. 25.7.1892; (D. af gdr. Nielsen, Fløtkjær, Ølstrup).

Anders Sig var levende interesseret i alt, både religiøst og politisk, var en dygtig plantnings- og havemand og desuden meget husflidsinteresseret (se slægtsbrevet).

Børn C1—4

C1 Hans Sig Hansen f. 2.8.1874, d. 17.6.1917; Tune Landbrugssk., arvede Hover Sig, havde den først i forpagtning og overtog den sidst i 90'erne, formand for mejeribestyrelsen i 13 år, medlem af sognerådet, formand i brugsforeningen i Hover m. m., g. 1900 m.

Kirstine Nygaard f. 22.12.1875; fra Nygaard i No., Ryslinge H., bor hos sin søn D3.

Børn D1—4

D1 Ane Marie Sig Hansen f. 9.4.1902; Frederiksborg H., Sorø Husholdningssk., køkkenchef på Spjald Afholdshotel, hotel Klitten, Vedersø Strand, Ny Missionshotel, Vejle, Vejle Højskolehjem og på Hjerting Badehotel, g. 1946 m.
Christen Lund f. 13.7.1894; (S. af herskabskusk og landmand Alfred L., Varde) Roskilde H., i bestyrelsen for arbejdernes fagforening i 17 år og i arbejdernes kooperative virksomhed i 10 år, er arbejdsformand på Esbjerg Havn.

D2 Anders Hansen Sig f. 6.9.1904; Antvorskov H., Graasten H., Graasten Landbrugssk., overtog Hover Sig efter moderen, g. 1936 m.
Johanne Opstrup f. 18.3.1909, d. 14.11.1949; (D. af gdr. Mads Kamp, Opstrup, Hanning).

Børn E1—5

E1 Hans Hansen f. 20.8.1937; E2 Mads Ole Hansen f. 31.10.1938; E3 Gerhard Hansen f. 3.4.1940; E4 Niels Erik Hansen f. 19.1.1943; E5 Poul Hansen f. 11.6.1946.

D3 Niels Hansen Sig f. 21.10.1907; Staby Eftsk., Vallekilde H., Graasten Landbrugssk., ejer af Møgelbjerggaard, en udflyttergård fra Hover Sig, i bestyrelsen for brugsforeningen og merselskabet, formand i kontrolforeningen m. m., ugift.

D4 Jens Hansen Sig f. 31.8.1910; Staby Eftsk., Andelsskolen i Middelfart, købmand i nogle år i Sig, Varde, kolonial- og delikatesseforretning i Silkeborg, Vestkystens Kiosk i Esbjerg, fra 1948 inspektør for Tryg Andels Anstalten og for Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring i Esbjerg, g. 1936 m.
Marie Vendelbo f. 12.2.1907; (D. af gdr. J. Chr. Vendelbo, Sædding) kursus på Hotel Herning, Vestergaards Hotel, Videbæk, Hotel Rødding og Blaavands Kro, servitrice på Haandværkerforeningen, Ringkøbing.

Børn E1—3

E1 Johannes Sig f. 3.4.1937; mellemskoleeksamen, herreekviperingslærling; E2 Anna Grethe Hansen f. 8.1.1939; mellemskoleeksamen 1954, kontorelev eller realeksamen? E3 Svend Aage Hansen f. 29.12.1945.

C2 Niels Fløtkjær Siig Hansen f. 19.8.1876, d. 1915; studentereksamen i København, studerede nationaløkonomi, rejste til Amerika 1902 for at tjene penge til fortsatte studier.

C3 Maren Siig Hansen f. 25.8.1880; Frederiksborg H., haft hotel i 25 år, Spjald Afholdshotel, g. 1924 m.
Karl Knudsen Klemmensen f. 7.6.1895; (S. af landmand Klemmen Knudsen, Brejning) murermeister til 1931, siden tømmerhandler i Spjald, medlem af sognerådet i 2 perioder, medlem af repræsentantskabet for Ringkøbing Landbobank.

C4 Anne Fløtkjær Siig Hansen f. 16.4.1885, d. 30.10.1934; Vallekilde H., g. 1910 m.

Kristian Nielsen Søndergaard f. 12.1.1883; (S. af gdr. Ole Nielsen, Søndergaard, Ølstrup) Vestbirk H., opholdt sig 10 år(?) i Amerika, ejede Gammelgaard i Ølstrup 1909—46, overtog så sin 2. hustrus fødegård i Øster Lem, sognerådsformand i Ølstrup i 6 år, kreditforeningsrepræsentant i 13 år (se Erlang: Den vest- og sønderjyske Kreditforening 1910—35, s. 126 f.).

Børn D1—6

D1 Anders Sig Søndergaard f. 13.10.1911; Ryslinge H., har en ejendom udskilt fra ovennævnte Gammelgaard, g. 1940 m.
Ellen Kathrine Johannesen f. 24.11.1916; (D. af husmand K. A. J. Johannesen, Kistrup, Fåborg).

Børn E1—3

E1 Anna Elisabet f. 18.4.1942; E2 Karl Kristian f. 12.3.1945; E3 Kirsten f. 12.1.1950.

D2 Marie Søndergaard f. 14.11.1912; Ryslinge H., g. 1937 m.
Hans Jensen f. 12.5.1906; (S. af ske'mand M. Jensen, Haarby, Fyn) arbmd. i Haarby.

Børn E1—3

E1 Anna Mis f. 3.7.1937; husassistent. E2 Ole f. 31.12.1939; malerelev. E3 Leif f. 16.7.1941.

D3 Ester Søndergaard f. 26.12.1913, g. 1937 m.
cyklehandler Hans Pedersen, Assens f. 19.8.1911; (S. af tømrer Pedersen, Salbrovad, Fyn).

Barn E1 Solvejg Søndergaard f. 21.3.1938; er musiker.

D4 Olga Søndergaard f. 15.3.1916, g. 1941 m.
Regnar Pedersen f. 9.4.1913; (bror til D3's mand) mekaniker
i Flemløse.

Børn E1—3

E1 Yngvard f. 8.7.1943; E2 Anna Elisabeth f. 8.7.1943; E3
Mona f. 1.6.1947.

D5 Thyra Søndergaard f. 5.4.1917, d. 9.12.1935.

D6 Vagn Søndergaard f. 22.2.1919; Vallekilde H., Borris Land-
brugssk., ejer fødegården Gammelgaard i Ølstrup, g. 1947 m.
Magdalene Madsen f. 14.8.1922; (D. af brugsforeningsuddeler
Madsen i Ølstrup).

Børn E1—3

E1 Mads Peter f. 19.2.1948; E2 Thyra f. 13.3.1949; E3 Karen
Elisabet f. 27.10.1951.

B5 Kristine Hansen f. 10.11.1848, d. 27.11.1939; Askov H., g.
1878 m.

Otto Pedersen (Marup) f. 16.7.1845, d. 22.1.1918, fra Sønder-
gaard i Fæst, søn af P. Nielsen der (Fæstgaardssl. s. 334 og
343—344) ejer af Marupgaard, Skjern, var i sognerådet i mange
år.

Begge var meget interesserede i planter og forøvrigt alt
smukt. Stine Marup gjorde meget ud af sin have, og Otto plan-
tede læhegn overalt, så meget, at »pigerne« ikke var begej-
strede, når de — ofte — skulle ud at hjælpe med at stikke
de små fyr og graner i jorden. Hedeselskabet derimod viste
sin påskønnelse ved på hans gamle dage at skænke ham et
sølvbæger for udført plantning (se slægtsbrevet).

Børn C1—3

C1 Maren Pedersen f. 27.5.1880, d. 27.11.1947; Ryslinge H. og
Askov H., g. 1906 m.

Hans Chr. Sørensen Rahbæk f. 10.7.1867, d. 31.1.1926; (S. af
gdr. Morten Sørensen R., Skjern) ejede sin fødegård i Skjern.

Børn D1—7

D1 Morten Søndergaard Sørensen Rahbæk f. 20.7.1908; vogn-
mand i Skjern, g. 1932 m.

A2 B5 Kristine Hansen

Otto Pedersen, Marup, g. m. A2 B5

(Se slægten fra Fæstgaard side 342—44)

Irene Margrethe Ebbesen f. 8.4.1941; (D. af V. Ebbesen,
Skjern).

D2 Otto Marup Sørensen Rahbæk f. 24.9.1911; Staby Eftsk.,
sømand.

D3 Maren Johanne Sørensen Rahbæk f. 26.2.1916; Vallekilde
H., g. 1945 m.

Anders Verner Karlsen f. 6.7.1912; (S. af gdr. J. P. K. Vor-
god) ejer fra 1945 fødegården Marupgaard, Skjern.

Børn E1—2

E1 Karen Margrethe f. 9.1.1947; E2 Hans Jørgen f. 9.7.1949.

D4 Kirstine Sørensen Rahbæk f. 29.7.1917; Staby Eftsk., Rys-
linge H., i mange år køkkenchef på Korinth Landbrugssk., g.
1947 m.

Helmuth Andersen f. 10.10.1922; (S. af gdr. Andersen, Købe-
lev, Lolland) forvalter på Savnsøgaard, Nakskov, nu på Krau-
søgaard pr. Maribo.

Børn E1—3

E1 Maren Lisbet f. 23.6.1949; E2 Niels f. 6.8.1950; E3 Anne
Mette f. 9.12.1951.

D5 Jens Martin Sørensen Rahbæk f. 22.11.1921; Ryslinge H., Ladelund Landbrugssk., ejer af fødegården Rahbæk fra 1946, g. 1951 m.

Anna Lis Jensen f. 7.6.1932; (D. af gdr. J. Dyrvig J., Gesten).

D6 Ester Sørensen Rahbæk f. 31.3.1923; sygeplejerske i Holbæk, g. 1952 m.

Svend Trier f. 23.10.1923; (S. af læge Hjalmar T., København) læge på Amtssygehuset, Vejle.

Barn E1 Peter Trier f. 19.5.1954.

D7 Ingeborg Sørensen Rahbæk f. 31.3.1923; husbestyrerinde på fødegården, g. 1953 m.

Poul Jørgensen f. 6.10.1922; (S. af gdr. J. N. Jørgensen) er inseminør i Haverslev, Arden.

Barn E1 Anne Birte Jørgensen f. 17.2.1955.

C2 Mette Marie Pedersen f. 25.12.1881, d. 27.2.1956; Ryslinge H., g. 1910 m.

Hans Bjergbro Jansen f. 24.6.1885; (S. af gdr. Anders J. i gården Bjergbro, Sædding) ejer af en udflyttergård fra Marupgaard, 1910—16, af Marupgaard 1916—45, derefter boende i Skjern by, Ollerup H., Ladelund Landbrugssk., i mejeribestyrelsen, m. m. i bestyrelsen for højskoleforeningen og en tid dens formand.

Børn D1—3 (D2 og D3 tvillinger)

D1 Olga Kristine Jansen f. 15.9.1911; Staby Eftsk., Vallekilde H., g. 1935 m.

Svend Aage Nielsen f. 18.12.1907; (S. af husmand Niels Marinus N., Dybe ved Lemvig) Borris Landbrugssk., ejer af udflyttergården Højagergaard fra Marupgaard fra 1935.

Barn E1 Niels Bjergbo Jansen f. 29.6.1941.

D2 Maren Bjergbo Jansen f. 6.12.1915; Vallekilde H., syerske i Skjern.

D3 Agnes Bjergbo Jansen f. Ølgod Eftsk., Ryslinge H., i hjemmet i Skjern.

C3 Karen Margrethe Pedersen f. 22.6.1886, d. 23.5.1955; Vinding H., Askov Væveskole, kunstvæverske i Skjern.

Mads Pedersen og Mette Marie Hansen A2 B6
(Se slægten fra Fastergaard, side 286-88)

B6 Mette Marie Hansen f. 1.3.1852, d. 10.5.1944; Askov H., g. 1879 m.

Mads Pedersen f. 13.3.1850, d. 25.4.1927; (S. af Peder Miltersen, gårdmand og smed i Handerup, Faster, se slægten fra Fastergaard s. 275, 286—288) ejede fødegården i Handerup.

Mette Marie gik stille og støt derhjemme på gården som en god ægtefælle og mor. Se ellers Jens Astrups slægtsbrev.

Børn C1—3

C1 Mariane Pedersen f. 16.10.1880; Ryslinge H., g. 1904 m.

Mads Peder Jensen f. 4.8.1872, d. 11.3.1917; (S. af gdr. Mads Christian J. i Astrup) gdr. i Handerup, Mariane bor nu i Borris.

C2 Maren Pedersen f. 26.6.1882, d. 6.2.1944; Ryslinge H., g. 1907 m.

Simon Gaasdal Jacobsen f. 3.4.1874, d. 27.12.1949; (S. af husmand Eske J., Faster) gdr. i Faster.

Børn D1—8 (D6 og D7 tvillinger)

D1 Osvald Jakobsen f. 6.10.1907; Ollerup Gymnastikhøjsk., gdr. i Faster, Borris og Varde, gymnastiklærer på Jaruplund H., Sydslesvig.

D2 Anders Nørgaard Jacobsen f. 22.6.1909; Ollerup Gymnastikhøjsk., gdr. i FASTER, gymnastiklærer på Borris Landbrugssk. fra 1947, leder af gymnastik i FASTER i mange år, g. 1941 m.
Maren Lydia Nielsen f. 27.2.1919; (D. af gdr. Jens N., Borris) Ryslinge H.

Børn E1—3

E1 Erik Nørgaard f. 10.11.1944; E2 Jens Arne f. 2.3.1946; E3 Gudrun f. 22.5.1950.

D3 Anna Marie Katrine Jacobsen f. 26.10.1911, g. 1937 m.
Thorkild Jørgen Thorkildsen f. 22.7.1903; (S. af H. K. Thorkildsen, Højby, Fyn) Ringe Eftsk., Antvorskov H., fra 1943 vognmand i Odense.

Barn E1 John Thorkildsen f. 31.12.1943.

D4 Mads Nørgaard Jacobsen f. 11.5.1913, d. 2.5.1934; landarbejder.

D5 Mette Marie Nørgaard Jacobsen f. 23.10.1915; Ollerup Gymnastikhøjsk., g. 1943 m.
Gunnar Thorkildsen f. 10.6.1908, broder til D3's mand, fodermester i Vamdrup.

Børn E1—4

E1 Karen Margrethe f. 26.3.1944; E2 Mads f. 1.4.1946, d. dagen efter. E3 Anna Lise f. 2.4.1947. E4 Sigfred f. 1955.

D6 Mariane Jacobsen f. 23.11.1917, d. 18.12.1918.

D7 Magda Petra Jacobsen f. 23.11.1917, g. 1944 m.
Svend Aage Jensen f. 30.5.1922; (S. af tømrer Chr. Siig J., Herborg) arbmnd. i Herborg.

Børn E1—3

E1 Maren Siig f. 3.10.1944; E2 Jørgen Siig f. 24.7.1947; E3 Kirstine Siig f. 1.10.1951.

D8 Mariane Jakobsen f. 19.2.1920, d. 26.6.1940; født krøbling, døde af sorg over moderens død.

C3 Peder Miltersen Pedersen f. 16.2.1885; ejer af fødegården Nørgaard i Handerup, g. 1911 m.

Ane Marie Jakobsen f. 12.1.1889; (D. af gdr. Jens J., Bølling).

Børn D1—7

D1 Mette Marie Nørgaard Pedersen f. 23.12.1912; Borris Hus-holdningssk., g. 1940 m.

Frode Emil Poulsen f. 11.12.1913; (S. af gdr. N. Chr. Poulsen, FASTER) gdr. i Handerup.

Børn E1—3

E1 Holger f. 12.11.1943; E2 Peder Nørgaard f. 27.7.1945; E3 Niels Christian f. 16.8.1949.

D2 Elly Marie Nørgaard Pedersen f. 6.5.1914; Ryslinge H., g. 1943 m.

Søren Marinus Termansen f. 27.4.1915; (S. af rentier Thøger T., Varde) landmand på Varde Nørmark.

Børn E1—7

E1 Lilly f. 30.6.1943; E2 Børge Miltersen f. 11.8.1944; E3 Jytte f. 29.8.1945; E4 Ester f. 26.3.1948; E5 Sigfred Nørgaard f. 13.4.1950; E6 Aage f. 25.6.1951; E7 Jørgen f. 8.11.1952.

D3 Mads Nørgaard Pedersen f. 23.4.1916; Ryslinge H., landmand i Frisvad ved Varde, g. 1945 m.

Kamma Siggaard f. 29.1.1923; (D. af landmand P. Jensen, Siggaard, Gjaldbæk, Borris).

Børn E1—3

E1 Mette Marie Nørgaard f. 20.3.1947; E2 Jens Peder Nørgaard f. 8.8.1949; E3 Inger Nørgaard f. 12.3.1953.

D4 Jens Nørgaard Pedersen f. 4.8.1918; Uldum H., gdr. i Hodde ved Tistrup, g. 1946 m.

Kirstine Mejling Madsen f. 21.2.1925; (D. af vognmand Kr. Mejling M., Hodde).

Børn E1—3

E1 Ernst f. 31.3.1949; E2 Hilda f. 29.3.1951; E3 Verner f. 9.2.1954.

D5 Anders Nørgaard Pedersen f. 6.11.1920; Uldum H., landmand i Sdr. Vognbjerg, Stauning, g. 1950 m.

Ester Nielsen f. 30.5.1926; (D. af landmand Jens Engelbret N., No., Ringkøbing).

Børn E1—3

E1 Bente f. 24.6.1948; E2 Folmer Nørgaard f. 12.1.1951; E3 Rita Nørgaard f. 10.11.1954.

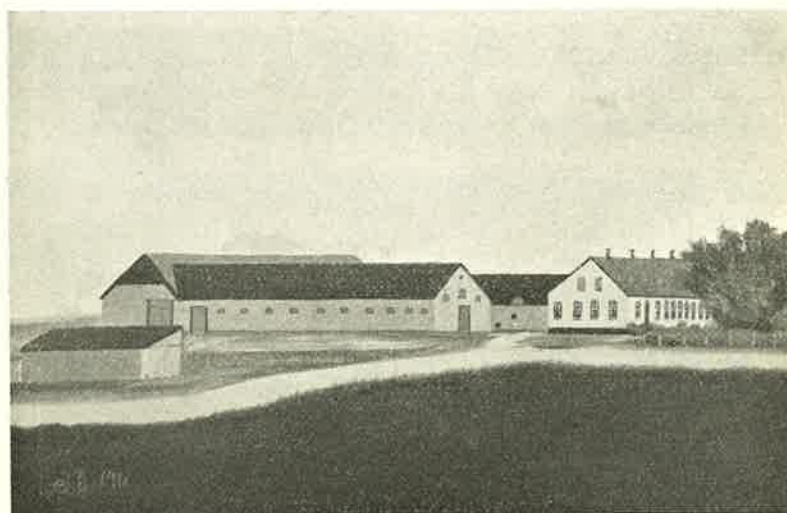
D6 Agnes Nørgaard Pedersen f. 18.2.1927; Uldum H., g. 1955 m.

Einar Nielsen f. 6.9.1925; (S. af maler Peder N., Astrup hotel) er maler, bor samme sted.

D7 Henry Nørgaard Pedersen f. 1.7.1930; landbrugsmedhjælper i fødegården, g. 1955 m.

Esther Jensen f. 23.4.1935; (D. af fabriksarbejder Peder J., Fiskbæk, Herborg).

Hoversigslægten: 440 personer.

Nørre Søndergaard

Nørre Søndergaard i Brejning var på ca. 200 tdr. land, lige-
lig delt med 100 tdr. land ler- og sandmøldet agerjord og 100
tdr. land hede. Ned til Ravnsbjerg å lå større enge, som også
hørte til gården.

Næsten hele den vestre side af Spjald by og stationen er ud-
stykket fra gården. Desværre er den ikke mere i slægtens eje, den
blev solgt af nedennævntes yngste søns enke, men ikke af nød
og trang.

Søndergaardslægten

Mette Andersen, g. m. A3 og Jacob Christensen A3

A3 Jacob Christensen, kaldet Jacob Søndergaard f. på Astrup-
gaard 15.10.1812, d. 26.7.1899; g. 1836 m.

Mette Andersen f. 14.4.1816, d. 9.5.1893; (Søster til A2's mand
Hans Andersen) D. af gdr., kromand og sognefoged Anders
Hansen (Ravnsbjerg) i Ravnsbjerg, Brejning.

Da svigerfaderen, Anders Ravnsbjerg, så ham an som tilkom-
mende svigersøn, skal han have sagt: »Han (Jacob) er vist ikke
meget værd, men han kommer vel til at skulle ha *det* allige-
vel«. *Det* var Søndergaard.

Det er muligt, at denne vurdering har ægget Jacob til at
tænke: Jeg skal vise ham, jeg er noget værd, for vi hører om
ham, at han blev en velstående mand, vist Brejning sogns største
skatteyder; men vi lader en sønnesøn, Peder Astrup Andersen
B3 C10 fortælle:

Jacob Christensen var anset for at være en meget dygtig
landmand. Da han overtog gården, var bygningerne gamle og
meget forfaldne. Han rev da det hele ned og byggede 1876